

KOROŠKI

fužinar

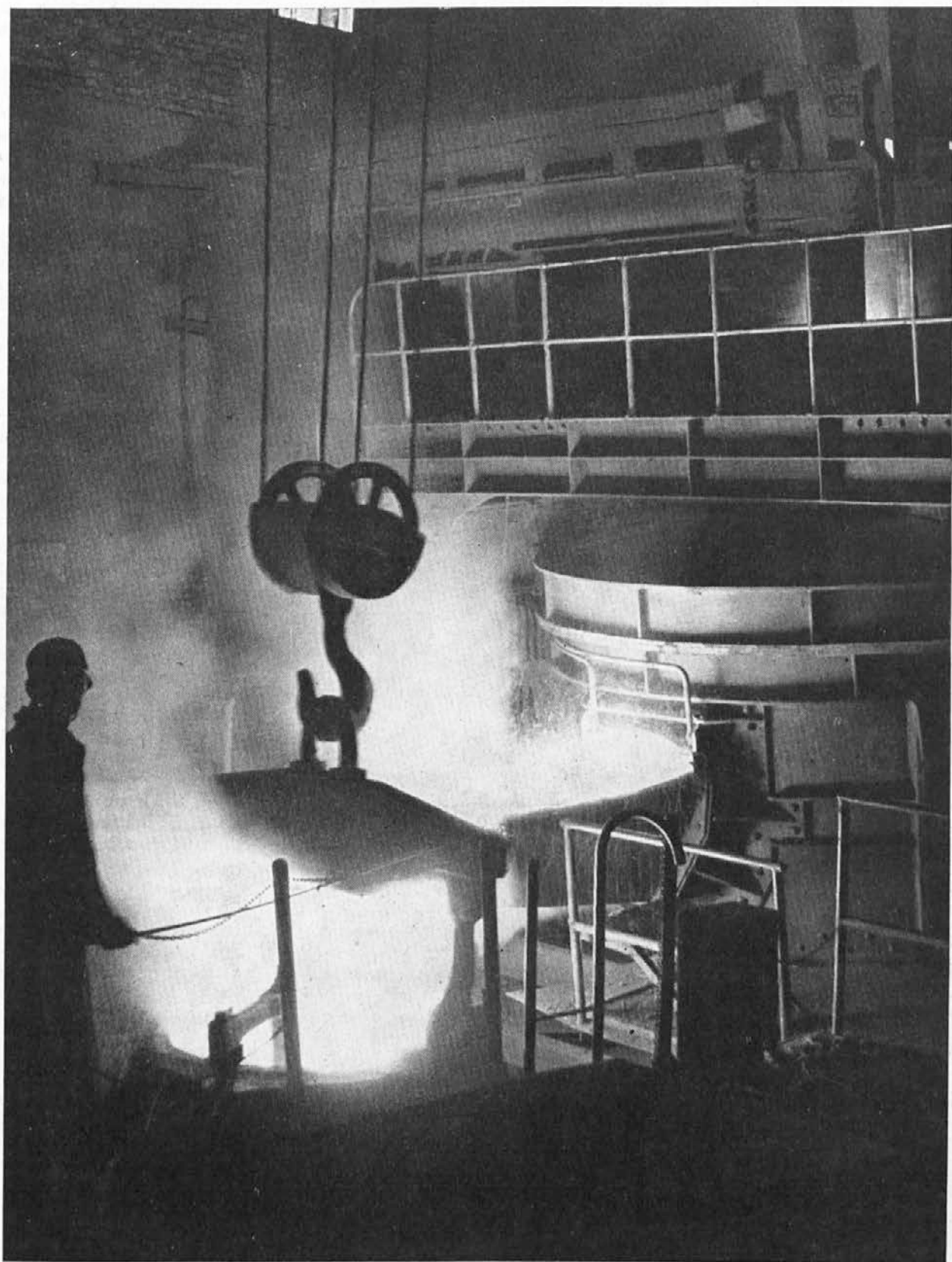
GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XIV.

Ravne na Koroškem, 18. januarja 1964.

Štev. 1-2

Tokrat
manj obsežna številka,
zato pa prej in več
o delu, o zavezah
in prednostih —
o nadaljnji rasti
koroških fužin

SREČNO NOVO LETO!

Da bi uspešno tekla plemenita jekla, da bi krepila naše gospodarstvo ter soustvarjala pogoje za cilje naše socialistične domovine — za boljši obstanek vseh!

Rezultati preteklega leta so svetel kažipot za še boljši uspeh za naprej

Direktor Gregor Klančnik

OB VSTOPU V LETO 1964

Čas teče in nič ne reče. Ob pričakovanju teče počasi, ob izvrševanju zasnovanih nalog pa nas vedno preganja. Obsežne načrte smo si zadali, zato se nam je leto 1963, ki je sedaj že za nami, zdelo kratko.

KREPITEV MIRU — JAČANJE GOSPODARSTVA

Če se ozremo nazaj na minulo letno obdobje, smo z dogodki doma in v svetu lahko zadovoljni. Okrepila se je ideja koeksistence in enakopravnega sodelovanja vseh narodov sveta. Nastala je odjuga in hladna vojna se je začela topiti. V obeh taborih so zmagovale razumne sile, ki le v miro-ljubnem, splošnem sodelovanju držav, ne glede na družbeno ureditev, vidijo interese človeštva. Posebno moskovski sporazum o delni prepovedi atomskih eksplozij je vplil vero delovnim ljudem, da je vojna nevarnost minila. Naša dežela, uporna zagovornica sožitja, je tudi v pretečenem letu 1963 dala svoj delež krepitvi sil miru v svetu, pa tudi pri jačanju svojega gospodarstva.

S POSLOVNIM USPEHOM SMO LAHKO ZADOVOLJNI

Po stagnaciji proizvodnje koncem 1961 in v začetku 1962 je gospodarstvo zopet

oživel; v pretečenem letu pa je bil dosežen ritem proizvodnje, ki je močno presegal predvidevanja. Družbeni proizvod je bil proti predlanskemu letu v celi državi in republiko povečan za 12 %, industrijska proizvodnja se je v celi državi povečala za 15,5 %, v SRS pa za 14 %, produktivnost pa je porasla za 9,5 % oziroma za 9 %. Poseben uspeh je bil dosežen v mednarodni blagovni izmenjavi. V celoti je izvoz porastel za 16 %, v Sloveniji pa celo za 23 %. Tudi naša železarna je bila pri tem uspešna; v pretečenem letu dosežena dinamika rasti proizvodnje pa je celo nad zvezno in republiško. Z doseženim poslovnim uspehom v lanskem letu smo zato lahko zadovoljni.

Skupne proizvodnje smo dosegli 138.329 ton, kar je 17,9 % več kot predlansko leto. V posameznih izdelkih smo napredovali: pri surovem jeklu za 21,4 %, jeklotitini za 22,2 %, valjanem blagu za 11,5 %, kovanim blagu za 14,3 %, mehansko obdelanih artiklih za 33,9 % in pri vzmeteh za 1,4 %.

Tudi v blagovni proizvodnji smo močno napredovali. Dosegli smo je 35.930 ton ali 14,8 % več kot predlansko leto. Gotovih izdelkov smo izdelali in dali na razna tržišča v vrednosti 15.200 milij. din, kar je povečanje za 17,4 %. Obveznost, ki smo si jo zadali, ko smo ob rojstnem dnevu naše re-

publike svečano predali v obratovanje srednjo progo nove valjarne, smo v celoti izpolnili. Decembra smo s prizadevanjem vseh sodelavcev dosegli 1,52 milijarde din realizacije ter s tem dosegli kar tri rekorde. Prvič smo presegl v prodaji mesečno vrednost 1,5 milijarde din, četrletno 4 milijarde, letno pa 15 milijard din. Tržišču smo dali izdelkov za 700 milij. din več, kot smo predvideli v planu, in 2.250 milij. več, kot smo jih dali predlansko leto. Napredovali smo od četrletja do četrletja. Prvo četrletje smo izdelali in prodali za 3.495,4 milij. din naših artiklov, drugo za 3.717 milij. din, kar je 3,2 % več; v tretjem četrletju je bil proti drugemu napredek manjši, in to le za 0,5 %, zato pa napravljen velik skok od tretjega na zadnje četrletje, ko smo dosegli 4.243 milij. din, kar je 12 % več.

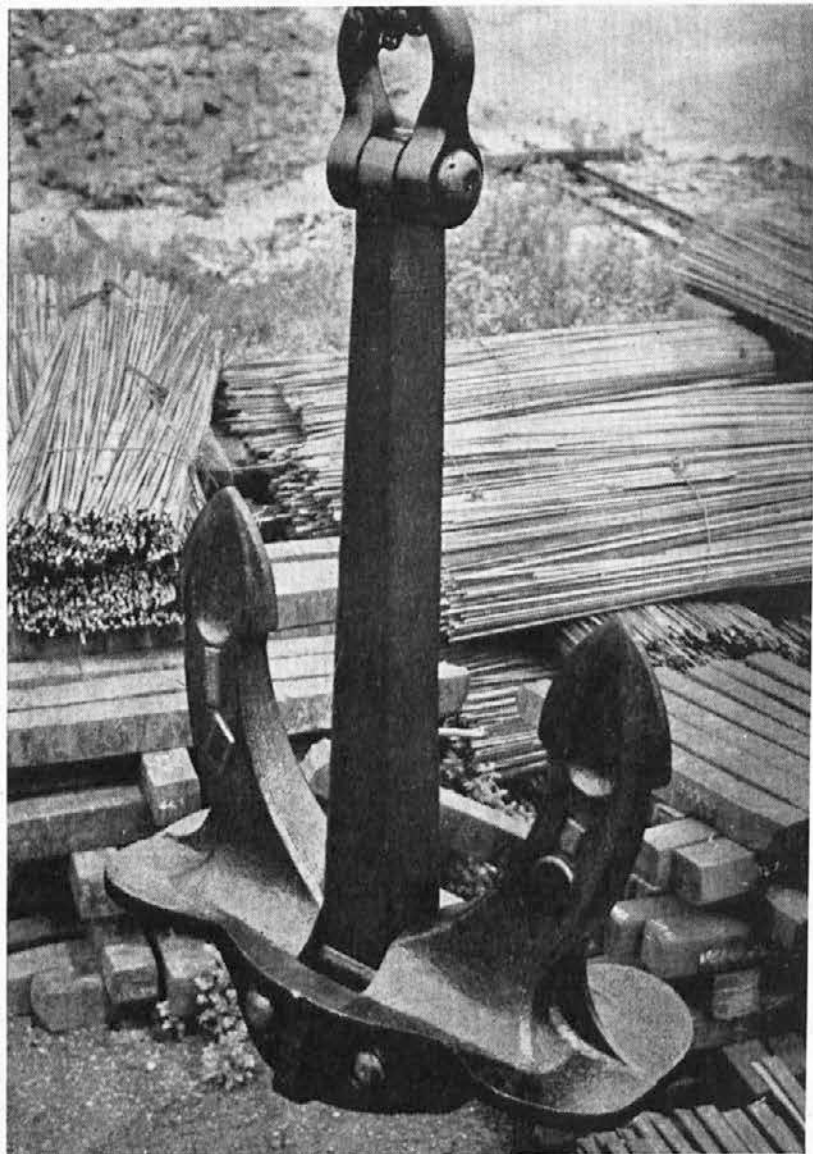
Doseženi poslovni obseg v zadnjem četrletju lanskega leta je brez dvoma poleg večjega prizadevanja cele delovne skupnosti plod novih investicijskih naložb. V tem obdobju smo s svečano otvoritvijo 29. novembra 1963 zaključili prvi del novih povečav naših proizvodnih obratov, zato je skok v dinamiki rasti proizvodnje predvsem v zadnjem četrletju razumljiv.

Slično kot količinski in vrednostni rezultati poslovanja naše železarne nam kaže ugodno sliko za pretečeno leto tudi vrsta drugih pokazateljev.

Produktivnost, merjena v doseženi skupni proizvodnji na zaposlenega mesečno, se je proti 1962 dvignila od 3,75 tone na 4,19 tone ali za 11,7 %. Letna prodaja naših izdelkov ali družbeni produkt se je dvignil od 4,96 milij. na zaposlenega na 5,56 milij. ali za 12 %. Največji skok v produktivnosti je bil dosežen v zadnjem četrletju. Četudi smo v tem obdobju leta število zaposlenih dvignili že na 2897, smo v realizaciji dosegli trenutno 5,87 milij. na sodelavca letno, kar je 56 % iznad letnega povprečja. Tako na področju obsega proizvodnje kot na področju produktivnosti pa bi lahko dosegli še znatno boljše rezultate. Slabosti nam odkriva izmeček.

IZMEČEK NAS RESNO OPOZARJA

Izmeček je bil v pretečenem letu 1963 v porastu. V tem ko smo predlansko leto v skupni proizvodnji zabeležili 2,59 % izmečka, se je ta lani dvignil na 2,75 %, kar je relativno za 6,2 %. Istočasno so se sicer zmanjšale reklamacije našega blaga pri odjemalcih od 115 milij. v predlanskem na 53,4 milij. din v lanskem letu; porast ne-kvalitetne proizvodnje nas pa le resno opozarja, da v našem tehnološkem postopku ni vse v redu. Vzrokov za izmeček je več, v vseh pa se skriva delovni človek, krivda pa je toliko večja, kolikor sta strokovnost in odgovornost višji. Izmeček se ne pojavlja pri vseh izdelkih v enotnem procentu. Najbolj je pereč v taki proizvodnji, kjer tehnološki postopek še ni do kraja osvojen, kot je to pri elomaxu in grelni žici, pojavlja pa se tudi kot odstop od tehnološke discipline tam, kjer je tehnologija dognana in celo predpisana.

Sidro Hall —
tudi po 7 ton ga je
včasih skupaj

Na kraju tovarne
je zmeraj špedicija
pa tudi pri nas.
Tu se zbira
in od tu gre vse,
kar gre...

Zavedati se moramo, da je izmeček naša neposredna škoda. Če bi bil nižji, bi bil višji izplen in večja realizacija ob nižjih proizvodnih stroških, s tem pa bi bili tudi naši osebni dohodki višji. V pretečenem letu so se sicer povprečni osebni dohodki na zaposlenega proti letu 1962 dvignili od 37.289 na 42.000 din mesečno ali za 12,6 %; ob boljšem poslovanju pa bi bil ta porast lahko še znatno višji.

Sledeča slabost, ki nam jo kaže poslovanje v pretečenem letu, pa je zmanjšanje izvoza. V letih 1961 in 1962, ko je nastala stagnacija prodaje naših artiklov na domačem tržišču, je izvoz v realizaciji zavzel vidno mesto. Lansko leto, ko je ob oživljenem potencialu celotnega jugoslovanskega gospodarstva nastal glad za našimi izdelki, pa se je izvoz zmanjšal od 2.268.000 \$ v letu 1962 na 1.782.000 \$ ali za 21,4 %; delež od izvoza v celotni realizaciji podjetja pa je padel od prejšnjih 15,5 % na lanskih 9 %.

V bodoče bomo morali izvozu posvetiti večjo pozornost, saj nas bo na to prisilila

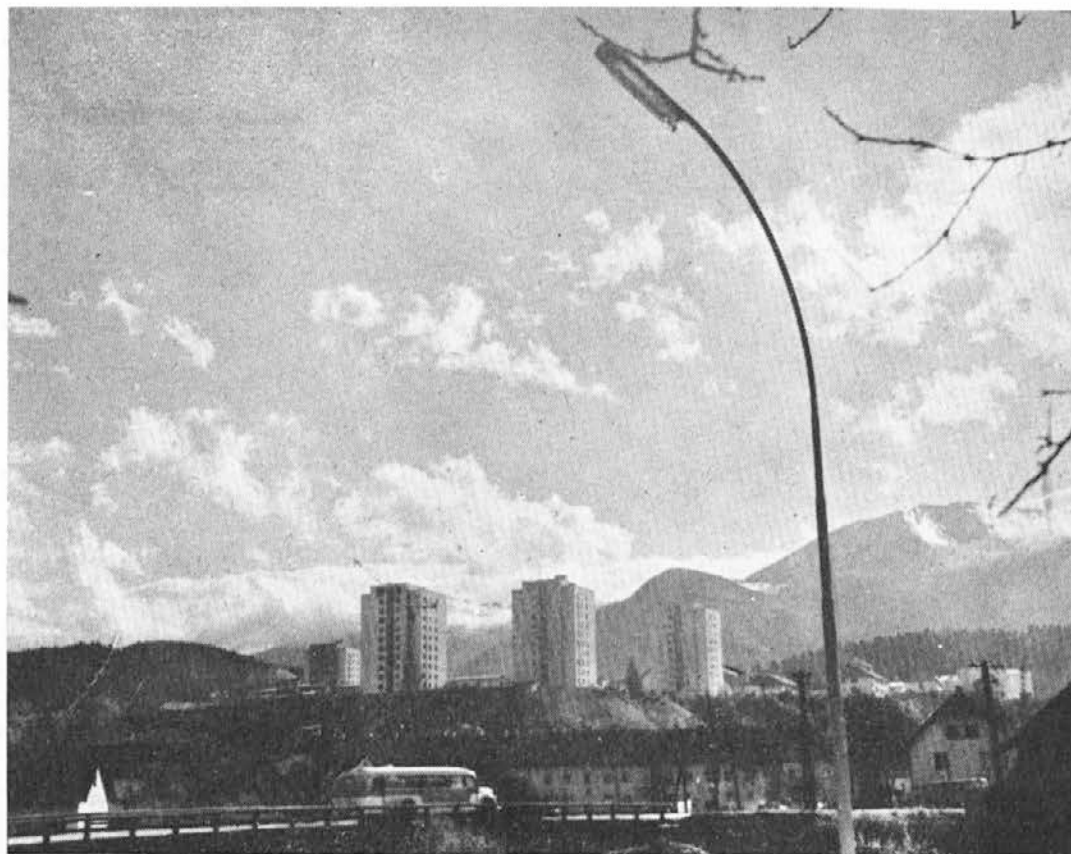
oskrba z uvoznimi surovinami. Uvoz raznega reprodukcijskega materiala se je lansko leto dvignil od 1.239 milij. din predlanskega leta na 1.465 milij. din ali za 19 %, kar dokazuje, da bo uvoz vedno važna postavka nabave naše železarne. Lansko leto smo sicer še vedno realizirali več deviz z izvozom, kot smo jih potrebovali za obveze pri uvozu reprodukcijskega materiala, upoštevati pa je treba, da staro železo, ki se nabavlja preko enega podjetja, pri tem ni vključeno. Skrbeti bomo morali, da bomo izvažali izdelke z visoko vrednostjo ter za prevzemanje takih inozemskih naročil, ki bodo dala povečanje serijske proizvodnje in s tem večjo produktivnost dela.

Neresno zasledovanje pogodbenih rokov je naša dodatna bolezen, ki je v letu 1963 še vedno ostala neozdravljena, stanje pa se je še poslabšalo. Četudi zamude pri dobavah potrošnikom delno nastajajo zaradi nerealno sklenjenih pogodb, v glavnem le izvirajo iz nerada in nezadostnega prizadevanja po obratih.

V pretečenem letu pa smo lahko zadovoljni s plačevanjem naših odjemalcev. Kljub povečanemu obsegu prodaje se je stanje dolžnikov znižalo in bo zato inkaso celo okrog sto milijonov iznad fakturirane realizacije. Tako gibanje vezanih obratnih sredstev pri odjemalcih nam je občutno pomagalo, da smo kljub povišanju zalog raznega materiala za okrog 400 milij. din ali za 8 % uspešno poslovali.

NAPREDEK DELOVNE DISCIPLINE

Svetla stran našega poslovanja lanskega leta je dalje v napredku delovne discipline, merjene po prisotnosti zaposlenih. Ta je znašala 87,5 %, kar je kljub boljšemu koriščenju dopustov le 0,2 % manj kot predlansko leto. Izredno smo uspeli pri zniževanju bolezenskih izostankov, ki so od leta 1962 padli od 5,8 % na 4,64 % ali za eno petino. Ob upoštevanju povprečnega staleža smo samo zaradi padca bolezenskih izostankov imeli na delu povprečno prisot-

Na polici nad tovarno

nih 32 sodelavcev več, kar je bistveno zmanjšalo pritisk za novo delovno silo.

V strukturi izgubljenih dni pa se na žalost ne moremo pohvaliti z gibanjem obratnih nesreč. Te so v pretečenem letu številčno porastle, predvsem pa so se dvignili izgubljeni dnevi zaradi nesreč. Dočim smo leta 1959, ko smo bili najboljši v črni metalurgiji, imeli 8,5 % nesreč, se je ta procent lani dvignil na 10,7 %, kar je celo več od predzadnjih dveh let, ko smo napravili prvenstvo na tem področju. Dokazano je, da je 80 % nesreč nepotrebnih, da so izkupiček neprevidnosti, malomarnega odnosa da zaščitnih sredstev in premajhne pozornje. Skrajni čas je že, da se z zmanjšanjem obratnih nesreč zopet povzpemo na prvo mesto med delovnimi organizacijami združenja jugoslovanskih železarn.

Prizadevanje za zmanjšanje nezaželjenih izostankov bo za našo delovno skupnost vedno bolj nujno. Iz leta v leto se nam povečujejo kapacitete, rast proizvodnih obratov, ki je v teku, pa bo še posebno potisnila v ospredje problem delovnih moči. Smo in moramo biti zainteresirani, da čim večje število prebivalstva dobi zaposlitev, ne smemo pa pri tem posegati v preveliki krog.

Povprečna zaposlitev se je od 1962. leta v naši železarni lani dvignila od 2610 na 2735 zaposlenih ali za 4,6 %. Iz teh števil bi izgledalo, da se je delovna skupnost lani povečala za 125 zaposlenih, v resnici pa se je še znatno več. Največji priliv novih sodelavcev je bil v zadnjem četrtletju, zato to ne pride v povprečju zadosti do izraza. Ob vstopu v leto 1963 nas je bilo 2630, na kraju pa 2931, kar pomeni, da se je naša delovna skupnost povečala za več kot tristo ljudi. Samo v enem letu se je torej naš kolektiv povečal za število srednje velikega podjetja.

SKRAJŠAN DELOVNI ČAS

Povečanje delovnih mest v naši železarni nam je omogočila izgradnja novih naprav in obratov, v precejšnji meri pa tudi delna vpeljava neprekinjenega dela. Osnovanje štirih izmen v topilnici in kovačnici je gotovo tudi naš uspeh preteklega leta. Ko smo med letom 1963 dobili novo ustavo, prilagojeno dosežkom našega družbenega razvoja, so se nam v tehnološkem postopku odprle nove možnosti. Takoj smo se odločili za politiko vpeljave postopnega skrajšanja tedenskega delovnega časa, ki zajema sledeče principe:

Prvo: skrajšani delovni čas je treba vpletati, kjer so drage proizvodne naprave in je v neprekinjenem delovnem postopku dosežena večja gospodarnost.

Drugo: skrajšani delovni čas je najprej treba vpeljati za dela s težkim fizičnim naporom.

Tretje: ob vpeljavi skrajšanja delovnega časa je treba čim večje število sodelavcev vključiti na večizmensko delo, da bi bila s tem ob boljšem koriščenju poslovnega fonda dosežena večja ekonomičnost poslovanja.

Četrto: skrajšani delovni čas za dela, ki ostanejo na eni izmeni, se uvede nazadnje s tem, da se najde rešitev čim bolj uspešnega delovnega časa izmene. Tako smo prvo pristopili k vpeljavi 42-urnega tednika v topilnici. Pomisliti je treba, da vsako delovno mesto v železarnah zahteva povprečno vsaj 25 milij. din naložb v osnovna sredstva, zato je pridobivanje novih delovnih mest brez investicijskih del gotovo privlačno.

Celotna predvidena pridobitev neprekinjenega tehnološkega postopka v topilnici je bila dosežena. Potem, ko so štiri izmene začele normalno delovati, se je proizvodnja surovega jekla v povprečju mesečno povečala za okrog 700 ton ali za 13,5 %.

Že ta pokazatelj kaže koristi neprekinjenega dela, še očitneje pa se to odraža v dohodku.

Vpeljava 4. izmene nam prinaša povečan obseg proizvodnje in večji dohodek, zahteva pa tudi nove delavce. Pri tem ne smemo računati na prehitro povečanje kolektiva. To bi nam povzročilo povečanje stanovanjske krize, osebni dohodki pa se ne bi gibali v naše zadovoljstvo. Zato moramo zasledovati koristno izkoriščanje delovnega časa, z izboljšano organizacijo odpraviti nepotrebne delovne operacije; dela, katera ni nujno, da opravljamo pri nas, pa oddati izven podjetja.

VEČJA REALIZACIJA ZA VEČJI DOHODEK

Vstopili smo že v novo leto 1964!

»Vse za stalno povečanje globalnih in povprečnih osebnih dohodkov« mora biti vodilo našega poslovanja v letošnjem letu. Iz te projekcije mora izhajati celotna naša proizvodna dejavnost.

Že imamo sicer zasnovan obseg poslovanja za leto 1964. Delavski svet podjetja je predpisal proizvodni plan, ki predvideva 204.240 ton skupne proizvodnje, kar je 48 odstotkov več od dosežka lanskega leta in 18 milijard din realizacije, kar je 18 % iznad dosežene v letu 1963. Že s tem planiranim ritmom napredovanja smo prekoračili zvezno in republiško dinamiko rasti obsega gospodarskega potenciala. V zveznem merilu naj bi se družbeni produkt povečal za 10 %, v republiškem pa za 11 %. Predpisani plan letne realizacije pa mora biti le minimum naših dosežkov. V smislu borbe za povečanje osebnih dohodkov moramo sprožiti široko akcijo, ki mora dati znatno prekoračevanje planirane izdelave in prodaje naših izdelkov. Naše stremljenje mora biti stalno povečevanje osebnih dohodkov, cilj — 50.000 din povprečno mesečno — pa dosežen vsaj v zadnjem četrtletju. V zadnjem četrtletju lanskega leta smo dosegli kljub težavam, zadržkom in pri le delni vključitvi novih kapacitet trend letne realizacije 17 milijard din, zato smatram, da je za letošnjo realizacijo realna možnost 19 milijard din, kar bi bilo 12 % iznad dosežka zadnjega četrtletja leta 1963.

Po posameznih četrtletjih naj bi dosegli sledečo prodajo naših izdelkov: prvo četrtletje 4,5 milijarde din, drugo četrtletje 4,65 milijarde din, tretje četrtletje 4,8 milijarde din in zadnje četrtletje 5,05 milijarde din. Če bomo tako realizacijo dosegli v prvem četrtletju s povprečnim številom zaposlenih 2950, kar je okrog 53 iznad povprečja lanskega leta, se bodo naši povprečni osebni dohodki že dvignili na 46.554 din mesečno. Kolikor bomo v drugem četrtletju ostali pri istem povprečju zaposlenih, se bodo osebni dohodki dvignili na 48.136 din. V tretjem četrtletju, saj moramo upoštevati priliv iz naše industrijske šole, se bi število zaposlenih lahko dvignilo na 2975, dosežek povprečnih osebnih dohodkov pa bi bil že 49.300 din. V zadnjem četrtletju pa bi pod predpostavko, da bo zaposlenih 3000 ljudi, dosegli 51.333 din povprečnih osebnih dohodkov mesečno.

S takim gibanjem globala, ki bi znašal ob realizaciji 19 milijard din, in s predpostavko, da bi dohodek rasel samo proporcionalno 1.740 milij. din osebnih dohodkov, bi se nam odprle široke možnosti za izboljš-

šavo notranjih odnosov delitve ob istočasnem povečevanju osebnih dohodkov vseh sodelavcev. Logično je, da bi ob takih dosežkih še hitreje kot realizacija rastle tudi dohodek, zato bi se nam odprle dodatne možnosti za izboljševanje zadovoljstva v naši delovni skupnosti. Doseči bomo morali, da se bodo najnižji mesečni osebni dohodki posameznikov dvignili do in iznad 30.000 din.

UKREPI ZA ZAGOTOVITEV ZAŽELENEGA

Kaj moramo izvršiti, da bi to stremeljne dosegli?

— Izboljšati je treba organizacijo proizvodnje in urediti harmonično delo v obratih in v medobratnem poslovanju.

— V industrijsko proizvodnjo je treba vključiti le izdelke, ki imajo do kraja dognan in predpisan tehnološki postopek.

— Proizvodnjo moramo povečati predvsem na izdelkih z visoko vrednostjo.

— Intenzivno je treba skrbeti, da se do kraja osvoji industrijska proizvodnja izdelkov našega programa.

— Vse novo pridobljene stroje in naprave je treba sproti vključevati v obratovanje.

— Usmeriti vse sile za usklajitev energetskih naprav s proizvodnimi zmogljivostmi.

— Izboljšati moramo tehnološko in delovno disciplino na vseh delovnih področjih.

— Postopno vpeljevati neprekinjeni delovni proces, kjerkoli to zahteva gospodarnost in omogoča tehnološki postopek.

— Povečati moramo čut skrbi in odgovornosti do proizvodnih naprav.

— Zadrževati moramo priliv nove delovne sile, vzgojo pa prilagoditi tekočim in perspektivnim potrebam.

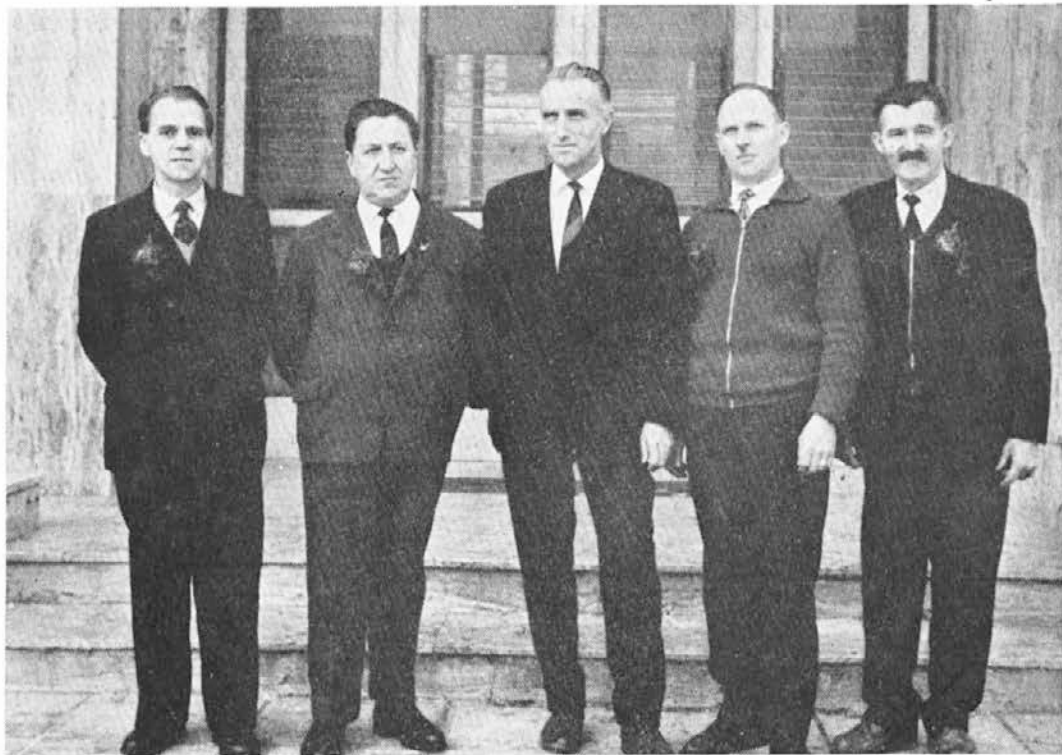
Statut, ki ga moramo v letošnjem letu dobiti, bo važen regulator pri izvrševanju naših nalog. Urejeval bo notranje odnose ter skrbel za organizacijsko skladnost. Zato bodo morali pri njegovi zasnovi v večji meri sodelovati tisti, ki jim mora biti smoter podjetja dobro poznan.

Obsežne so naše naloge v letošnjem letu. Poleg skrbi za proizvodnjo in redno poslovanje podjetja bodo morale naše sile biti usmerjene tudi v nadaljevanje rasti tovarne in naselja. 4,3 milijarde din bomo morali v letošnjem letu koristno vgraditi v nove objekte naših obratov, vsaj 400 milij. din pa še v objekte družbenega standarda. To so naložbe naše bodočnosti, zato se bomo morali za njihovo popolno izvršitev uporno zavzeti. Izvrševanje teh leži predvsem v proizvodnji.

Povečevanje proizvodnega potenciala ob zniževanju stroškov izdelave nam bo povečevalo naše osebne dohodke, istočasno pa tudi sredstva za izgradnjo tovarne in kraja, zato smo prepričani, da bomo v zasnovani akciji složni in enotni.

Na kraju dovolite, dragi sodelavci, da želim vam in vašim družinskim članom srečno in plodno leto 1964.

Srečno!

Jubilanti dela z direktorjem za svoj praznik. Samo štirje so bili ob zaključku lanskega leta. Od leve na desno: Rudolf Mezner, mehaničar; Viktor Novšek, mehaničar; direktor Gregor Klančnik; Hajnrik Lasnik, livarna; in Jože Kave, čistilnica

Ob velikem dogodku v dolini

Nova osnovna šola na Prevaljah

Nosila bo ime talca — umetnika Franja Goloba

Namesto da bi zapisali kaj o »Vigredi«, listu osnovne šole na Prevaljah, povzemamo iz zadnje številke lanskega leta kar celotni zapis o novi šoli. Odprli so jo 22. decembra 1963. V »Vigredi« so nekaj dni prej o tem lepo povedali, kar radi ponovimo za železarje in za vso dolino.

Prav je, da na uvodnem mestu naše Vigredi zapišemo nekaj slovesnih besed, saj smo pred veliko uresničitvijo: Prevalje bodo po tridesetih letih želja in boja končno dobile novo šolo! Enkratnega dogodka se ne veselijo le učenci in njih učitelji, temveč vsi Prevaljčani in vsa naša občina, vsa Mežiška dolina, saj bo šola res naša šola — zrasla je ob prizadevanjih in prispevkih vseh občanov.

Stara šolska stavba, ki jo je komisija že pred tridesetimi leti poslala v zasluženi pokoj, nam je vendarle služila — sicer z veliko naduho, a kljub temu zvesto — vse do letošnjega leta. Jezili smo se na njene pretesne prostore in hodnike, na njeno zastarelo opremo, iz dneva v dan smo ji očitali, da nima knjižnice, pionirske sobe, delavnic, kabinetov za učila, obsojali smo jo, da s svojo slabo razsvetljavo kviri vid našim učencem, zadnje leto smo ji morali celo podpreti stropove z debelimi stebri — skratka: neizbežno se je bližal dan, ko se bomo dokončno poslovili od nje: staro šolo v pokoj, mi v novo šolo. A priznajmo ji: stara šola je izžolala mnogo rodov Prevaljčanov, mnogi med njimi so postali pomembni možje! Zato je prav, da se dostojno poslovimo od nje!

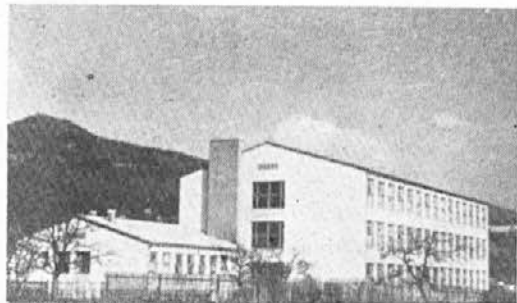
V novi šoli — ki je prav gotovo med najlepšimi v naši republici — bo steklo naše življenje po novo. Čakajo nas prostorni, svetli hodniki, čakajo sodobne učilnice, še posebej učilnice za fiziko, kemijo, biologijo, likovni pouk, petje, gospodinjstvo, tehnične delavnice, fotolaboratorij, knjižnice, pionirska soba, čakajo nas najsodobnejša učila. Šolsko delo bo torej lepše in lažje, zahtevalo pa bo od nas, da se bomo temeljiteje poglobljali vanj — kar povejmo, oči vseh bodo uprte v nas! Zato bomo morali v marsičem spremeniti in izboljšati naše delo, kar pa bomo uresničevali le, če bo pri tem resnično sodeloval sleherni član našega novega, velikega kolektiva. Ustvariti si moramo svetlo, sončno šolo, šolo s cvetjem, da se bomo v njej čimbolje in lepše počutili — naj ostane za nami šola z nezadostnimi ocenami in slabo disciplino!

Sklenili smo, da našo novo šolo imenujemo po Franju GOLOBU, ki je bil rojen leta 1913 na Prevaljah, postal znan slovenski slikar — v svojih delih je z velikim umetniškim darom upodabljal rodno Koroško — ter bil l. 1941 ustreljen kot talec.

S svojim delom in življenjem je bil Franjo GOLOB umetnik in domoljub — zapišimo si torej njegovo svetlo ime tudi v naše delo in življenje.

Pomembna pridobitev v novi šoli je stenska slika — Prevaljska storija — ki jo je izdelal znani slovenski slikar Janez VIDIC. Umetniška upodobitev prevaljske zgodovine, naših ljudi, bo prav gotovo postala posebna dragocenost našega kraja, vse naše Koroške.

Vsekakor želimo poudariti še dejstvo, da se je naša šola že doslej aktivno vključevala v življenje kraja in da je tesno sodelovala s podjetji na Prevaljah, z njihovimi delavskimi sveti. Učenci so zlasti na vsakoletnem proizvodnem delu spoznavali življenje in delo v domačih podjetjih — in

Prekrasna nova prevaljska šola. Sliko smo sneli kar z vabila na otvoritev, pa tako ni treba navesti niti avtorja

spoznanja so jim mnogo koristila za delo v šoli, za življenje. Še posebej je bilo naše sodelovanje plodno s Tovarno rezalnega orodja Prevalje in s Tovarno lesovine in lepenke.

In končno: Tudi naši Vigredi, ki prehaja letos v 9. leto svojega življenja, — se obetajo v novi šoli nove možnosti dela in razvoja, kot seveda vsem krožkom, ki delajo v okviru pionirske in mladinske organizacije.

Vsej naši socialistični skupnosti,
vsem občanom,
vsem, ki so se osebno zavzeli
za gradnjo šole,

naša iskrena zahvala!

ZIVLJENJEPIS FRANJA GOLOBA

1913 rojen 5. aprila na Prevaljah; oče je bil izučeni mesar, a svojega poklica ni opravljal, bil je v službi na železnici. Fran-

ček je obiskoval ljudsko šolo na Prevaljah in v Mariboru, dokončal prvi razred gimnazije v Ptujju in v drugem razredu odšel v Maribor ter se posvetil podobarsko-pozlatarski obrti v delavnici podobarja in pozlatarja A. Zorattija. Tu je ostal tri leta ter opravil pomočniški izpit.

1931 pomagal mojstru Zorattiju pri prenovitvenih delih v notranjščini ptujske minoritske cerkve in spoznal restavratorski poklic. Srečanje s prof. dr. Fr. Stelétom in restavratorjem M. Sternenom. V jeseni opravil pomočniški izpit in odšel v Ljubljano.

1931/32 študiral v Ljubljani na Srednji tehnični šoli v kiparskem oddelku pri prof. Francetu Kralju.

1932/33 nadaljeval študije na Umetno-obrtni šoli v Zagrebu na kiparskem oddelku ter pod vplivom slikarja in grafika M. Grujića pričel slikati.

1933/37 redni študent zagrebške Akademije za upodabljačo umetnost.

1936 v poletju obiskal Italijo.

1937 v pozni jeseni odšel služiti vojaščino v Goražde.

1938 konec junija meseca že doma, julija sodeloval s prijateljem Šušmeljem pri organizaciji narodnoobrambnega tabora visokošolk v Koblji na Kozjaku.

Jeseni se je vpisal za izrednega slušatelja na Univerzi v Ljubljani na oddelku za umetnostno zgodovino.

Decembra meseca izdal zbirko lesorezov »Njav čriez izaro«.

1939 spomladi odšel na trimesečni tečaj za restavratorje v Pokrajinskem muzeju v Mariboru.

Večkrat obiskal Koroško in sploh gornjo Dravsko dolino.

1940 skupaj s Šušmeljem organiziral »Kobansko društvo« ter pripravil ustanovitev »Kobansko-koroškega društva«, ki pa je ostalo ilegalno in ni prišlo do potrditve pravil s strani oblasti.

Konec leta poklican na orožne vaje v Bohinjsko Belo.

1941 se preselil na Falo in se vozil v Maribor v službo. Napad sil osi je dočakal v vojaški suknji; ko se je po razpadu vrnil v Maribor, je bil še nekaj dni priprt v Meljski vojašnici. Pobegnil in se umaknil v Dravograd, kjer se je zaposlil pri »Siemensu«. Opravljal je delo skladiščnika in pričel ilegalno delati za OF.

13. julija je bil navzoč na sestanku skupine ilegalcev, kjer so se odločili, da ne gredo takoj v partizansko enoto, kljub temu da so sumili, da za njihovo delo ve gestapo.

15. julija jih je pet iz imenovane skupine odšlo v Molniško četo, drugi, med njimi Franjo in brat Jože, so ostali v Dravogradu. Okoli 27. avgusta so ga v Černečah aretirali in odpeljali na Prevalje, od tu v Begunje. 3. septembra so ga ustrelili v skupini desetih talcev v Domžalah.

Znano delo Franja Goloba je osemnajst izvirnih lesorezov NMAV ČRIEZ IZARO. (Tri posnetke smo objavili v zadnji številki »Koroškega fužinarja«. Op. uredništva.) V uvodu beremo med drugim:

... Poleg želje, da po umetnosti spozna in izrazi sebe, pa je bila najmočnejša pri njem želja, da bi zajel in izrazil našo vas in svet njenega človeka. Ob otožni melodiji koroške popevke Gor čiez izaro se mu je odprl ta svet pristno slovenske poezije, pa tudi kot svet slovenske boli. Poleg te pesmi mu je pot v ta svet kazala narodna pesem o kmetu in je v svojih sanjah zazrl kot nekdanj srednjeveški umetnik kmečko življenje, kakor se izraža v podobah letnih časov; čisti svet liričnega razpoloženja pa se mu je odkril v Željah.

Kar narodna pesem v melodiji, pa tudi že v ritmu svoje besede izraža, je mlad umetnik izrazil s formami, ki podobno narodni pesmi pripovedujejo, nizajo podobe in simbole čustvenih razpoloženj, a tudi

Iz prevaljskih personalov. Tisto belo za zazidkom je Meža

Za praznik — za napredek domovine

OTVORITEV SREDNJE PROGE NOVE VALJARNE

Pozdrav, obrazložitve in zahvala v zgodovinskem nagovoru direktorja Gregorja Klančnika

Na praznik republike, 29. XI. 1963, smo odprli prvi obrat nove valjarne plemenitega jekla na Ravnah. Na pomembno slovesnost so prišli predstavniki obratnih organov, oratarji našega metalurškega sveta in prijatelji fužin ter tisoči sodelavcev in svojcev. Radostno vključujemo ta domovinski in delovni praznik s ponovitvijo direktorjevega nagovora kot naš ponosni SREČNO!

Tovarišice, tovariši, dragi sodelavci, cenjeni gostje!

Jugoslovanski narodi proslavljajo letos posebno pomemben jubilej. Na današnji dan pred 20. leti so se zbrali prvi predstavniki ljudstva ter na zgodovinskem zasedanju osnovali temelje naše nove socialistične federativne republike. 20-letni jubilej je kronan s popolno preobrazbo naše države — iz zaostale dežele je postala industrijsko razvita skupnost.

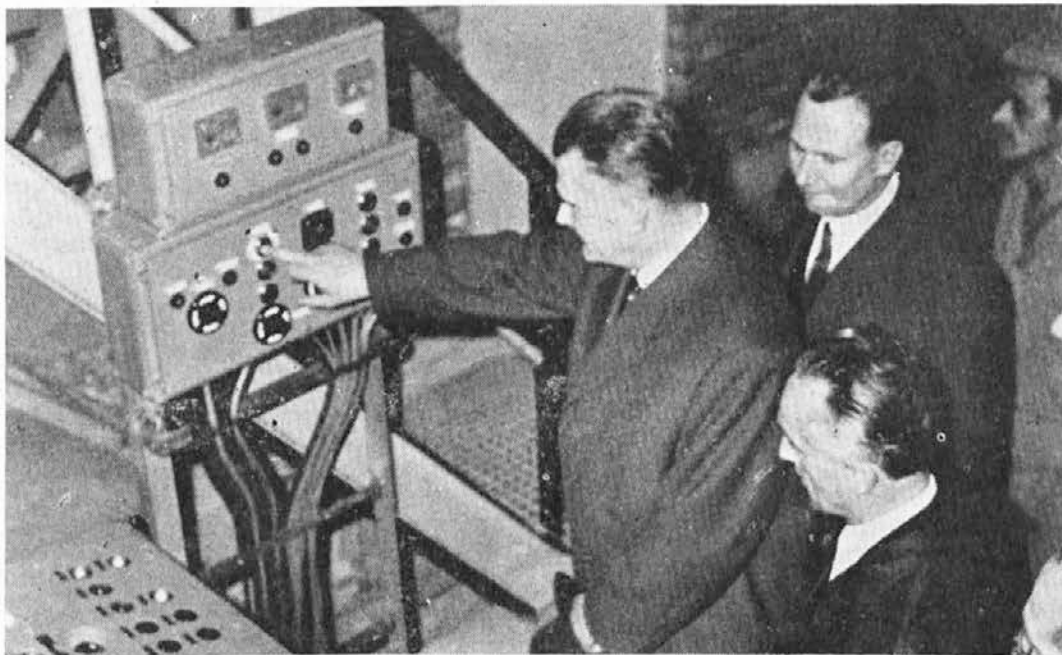
Tudi v naši občini je bilo v zadnjih 18. letih po osvoboditvi zgrajenega več kot nekaj stoletij poprej. Pri tem igra posebno vlogo naša delovna organizacija železarne.

Na podlagi tradicij, izkušenj in sposobnih ljudi je bila naša železarna že v prvem planskem usmerjanju odrejena za specializiranega proizvajalca plemenitih jekel. Že leta 1946 so bila izvršena prva investicijska dela za povečanje proizvodnih zmogljivosti, ki so se nato vsa leta nadaljevala. To nam je omogočilo, da smo obseg naše proizvodnje iz leta v leto povečavali in že leta 1959 z izdelanimi in prodanimi izdelki v vrednosti 10,1 milijarde din dosegli skoraj desetkratno predvojno realizacijo. V tem letu smo se odločili, da vstopimo v novo skokovito rast naše železarne. Izdelan je bil investicijski program, ki je bil po sprejetju delavskega sveta dne 4. 4. 1960 odobren tudi od posebnega oblastnega organa.

Za izvršitev tega programa smo na podlagi samofinanciranja za povečanje zmogljivosti talilnice in valjarne dne 28. 5. 1960 sklenili pogodbo z Jugoslovansko investicijsko banko, za kovačnico pa 18. 9. 1961 z Jugoslovansko banko za zunanjo trgovino.

Ta investicijski program za povečanje talilniških kapacitet predvideva novo 25-t elektro obločno peč in skladno povečanje naprav za plastično predelavo surovega jekla z dodatno 1800-t hidravlično stiskalnico v kovačnici in izgradnjo srednje proge nove valjarne. Program je poleg osnovnih kapacitet predvideval tudi izgradnjo odgovarjajočih energetskih naprav, transformiranje elektro energije, proizvodnjo

pojós s črtami in čustvenemu valovanju podajajočimi se svobodno predelanimi oblikami. Kar čutimo in slutimo ob besedah in melodijah, nam je umetnik ponovil v vizijah iz sveta črno belih lis, v »sencah«, v katerih se nam ti liki prikazujejo na papirju in zapoje svojo pesem, še preden smo razvozlati njih oblikovni svet.

Novi obrat je vključil član Izvršnega sveta in predsednik odbora za plan SRS inženir Viktor Kotnik

kisika ter primerno povečavo plinarne in kompresorske postaje.

Program povečanja kapacitet, projekt in vrsto detajlnih načrtov, jeklene konstrukcije stavb ter industrijskih peči in še vrsto drugih strojnih naprav smo izdelali sami. Poleg tega pa smo angažirali še druga projektantska, gradbena, industrijska in obrtniška podjetja.

Za načrte jeklene konstrukcije stavbe — »Mašinoprojekt«, Beograd, za fundamente valjarne — »Plan«, Zagreb, za gradbena dela — »Gradis«, za žerjave — »Litostroj«, za ventilatorje — »Ventilator«, Zagreb, za montažna dela — »Rade Končar«, EM, Maribor, Toplovod, Tovarna železniških vozil »Boris Kidrič«, »Elektrosignal«, Ljubljana, »Braća Kavurić«, Zagreb, del opreme pa nam je dobavila tudi STT.

Večji del investicijske opreme smo s kreditnim plačilom nabavili v inozemstvu, in to: elektro peč pri italijanski firmi »Tagliaferri«, avtomatiko stiskalnice in manipulator pri zapadnonemških firmah Schlömann in Dango Dienenthal, kisikarno pri italijanski firmi S. I. O., elektro opremo pri avstrijski firmi Elin, strojno opremo valjarne pri švedski firmi Morgardshammer, ogrevne peči pri zapadnonemški firmi Ofag, kompresor pa od švedske firme Atlas-Copes.

Prva investicijska dela po tem programu smo pričeli že leta 1960. Vse novozgrajene objekte smo sproti vključevali v obratovanje. Tako smo že 26. avgusta 1962. leta pričeli s proizvodnjo na novi 25-t obločni peč, v kovačnici pa z nepopolno opremo letos že preko celega leta uporabljali 1800-t hidravlično stiskalnico, oktobra pa jo izpopolnili še z 8-t manipulatorjem in 40-t žerjavom.

Letošnji jubilej republike je za nas posebno prazničen, saj smo danes z dograditvijo srednje proge nove valjarne in nove kisikarne zaključili celotno izgradnjo te

faze rasti naše železarne. Skupno smo vložili v osnovna sredstva dodatnih okroglo 4,8 milijarde din, in sicer:

	milij. din
— v topilnico okrog	350
— v kovačnico okrog	700
— v kisikarno okrog	330
— v energ. naprave, promet itd.	420
— največje vlaganje pa je bilo v valjarno in to okrog	3.000

Prostor današnje jubilejne proslave je simboličen prikaz naše žive socialistične stvarnosti — na tem mestu, kjer je bilo okupatorsko taborišče in so naši ljudje stanovali v nekulturnih barakah, otvarjamo najmodernejšo valjarno plemenitega jekla.

Srednja proga nove valjarne je avtomatizirana, ima dve koračni ogrevni peči, pet trio ogrodij z valji 550 ϕ ter naprave za rezanje, hlajenje, žarjenje in adjustiranje valjanega blaga. Skupno smo v obrat za uvozno opremo vložili 1,865 milij. din, za stavbe, gradbena dela in domačo opremo pa 1,135 milij. din. Z izgradnjo novih proizvodnih naprav smo dobili povečano kapaciteto v proizvodnji surovega kvalitetnega in plemenitega jekla za 35.000 t, v kovanem blagu za 5000 t, v valjanih gredicah za okrog 5000 t in 25.000 t v gotovem valjanem blagu od 20 do 100 okroglo, kvadratno ali v drugih profilih. Kisikarna pa bo dala 660 m³ kisika na uro.

Pridobitev bo dosežena tudi v tehnologiji. Zadostna količina lastnega kisika bo povečala intenzivnost taljenja jekla. Z možnostjo valjanja 250 kvadrat ter možnostjo predkovanja se bo povečala plastična predelava, velikost ingotov pa prilagodila kapaciteti livne lope.

Letna proizvodnja naših izdelkov, namenjenih tržišču, se bo s temi novimi kapacitetami povečala za okrog 6,5 milijard dinarjev. Pri tem ni šteta vrednost pove-

čane proizvodnje surovega jekla niti vrednost proizvedenega kisika.

Prvi plodovi novega investicijskega vlaganja so bili doseženi v lanskem letu, še bolj pa so izraženi v letošnji realizaciji. Na podlagi boljšega izkoriščanja obstoječih kapacitet ter delne vključitve novih proizvodnih naprav smo letos v 11 mesecih izdelali in prodali za 13,5 milijarde din naših artiklov, kar je 15% več kot v istem obdobju lanskega leta. Razveseljivo je tudi dejstvo, da smo s tem za 3% prekoračili tudi kvoto, ki jo je predvidel plan.

Skladno s povečano proizvodnjo se je povečala tudi produktivnost, in to v skupni proizvodnji za okrog 11%, zato so, razumljivo, rastle tudi naši povprečni osebni dohodki. V desetih mesecih letošnjega leta so znašali 41.175 din neto na sodelavca mesečno, kar je preko 10% več kot v istem obdobju lani. S tem pa ne smemo biti zadovoljni. Kdor je zadovoljen, običajno ne napreduje. Nezadovoljstvo z doseženimi uspehi razvija stremljenje za višjimi dosežki.

Delitev osebnih dohodkov je ena od glavnih gibal poslovne dejavnosti, od nje so odvisni notranji odnosi, zadovoljstvo in elan delovne skupnosti. Z veljavo oblikovanja osebnih dohodkov v odvisnosti od poslovnega uspeha celotnega podjetja in posameznih obratov se je v naši delovni skupnosti razvijal čut interesa za povečanje proizvodnih uspehov. Z izpopolnjenim

pravilnikom, ki je stopil v veljavo s pričetkom 2. polletja lanskega leta, pa smo izboljšali tudi odnose notranje delitve osebnih dohodkov. Po uveljavitvi tega pravilnika so kljub obsežnejšim delom in povečani proizvodnji stagnirali osebni dohodki v višjih kategorijah, rasli pa v srednjih in nižjih kategorijah našega delavstva. V I. polletju letošnjega leta so se proti istemu obdobju lanskega leta osebni dohodki kolegijs in šefov sklopov obratov znižali od 110.189 na 105.265 din mesečno, znižali pa so se tudi pri obratovodjih in oddelkovodjih in to od 81.084 na 79.421 din mesečno, povišali so se pa pri kategorijah delovodij od 64.802 na 66.200 din mesečno, pri visoko kvalificiranih delavcih od 44.139 na 50.100 din, pri kvalificiranih delavcih od 38.936 na 45.023 din mesečno. V podobnem odnosu pa je porast tudi v nižjih kategorijah.

Iz teh števil se jasno vidi, da so se notranji odnosi delitve v letošnjem letu popravili, stremeti pa moramo naprej, da se bo proces delitve prilagajal zahtevnosti in odgovornosti delavca, kar se najlaže ugotavlja po tem, za katere delovne operacije se dobi lažje oz. težje druge sodelavce. Že je postalo jasno, da bo treba pri bodoči delitvi, kar mora biti uveljavljeno že v planiranih globalnih osebnih dohodkov poslovnega plana za sledeče leto, vskladiti tudi odnose med osebnimi dohodki enakih kategorij metalurških, talilniških in pre-

delovalnih obratov, vzdrževalnih, mehanško predelovalnih in drugih obratov. Iskati bo treba pravilnejše odnose med osebnimi dohodki sodelavcev, vezanih na delo po 4 ali 3 in manj izmen. Poskrbeti bomo morali, da bodo osebni dohodki v metalurških obratih s fizično in umsko zahtevnim delom rasli hitreje od osebnih dohodkov na lažjih delovnih področjih.

Ves ta proces pa bo izvedljiv le ob povečani proizvodnji in zviševanju produktivnosti dela. Zavedati se moramo, da spremembe odnosov ne moremo doseči z zniževanjem osebnih dohodkov določenih kategorij delavstva, temveč le s hitrejšim povišanjem tistih, ki relativno zaostajajo. To je izvedljivo s povečanim globalom osebnih dohodkov, ki je dosegljiv s povečanim obsegom poslovanja.

Delavski svet naše železarne je za prihodnje leto že sprejel plan proizvodnje, ki predvideva 18 milijard din prodaje naših izdelkov. To pomeni, da moramo v prihodnjem letu doseči 1500 milij. din povprečne mesečne realizacije. Kljub temu, da smo pridobili nove proizvodne naprave, bo to za nas težka naloga. Potrebno bo poskrbeti za odpravo vseh ozkih grl, kot so industrijska voda, žarilni agregati, predvsem pa z izboljšano tehnološko disciplino za znižanje izmečka in povečanje dobiti.

Pred nami je zadnji mesec letošnjega leta. S finišem moramo poskrbeti, da bo v tem mesecu čim večja proizvodnja in pro-

RAVENSKA ŠOLA PRED 60 LETI (slikano leta 1903 pri stari šoli ob župni cerkvi). LE MALO SE JIH ŠE NAJDE...

Sedijo od leve proti desni: Konstancija Švajger, Ana Mak-Kurzvail, Amalija Tasotto-Podojstršek, Marija Hartman, Avgusta Kraiger, Mici, poročena Revelant, Marija Stopar-Kefer, Pavla Pistotnik-Jevšnikar, Jožefa Puh-Wlodyga, Terezija Sekavčnik-Šiler, Ana Vidrih-Jevšenak, Buč. Stojijo v I. vrsti: Ivana Mihelač-Kasper, Marija Logar, Pavla Lesjak-Večko (ki je odstopila sliko), Terezija Kleidernik-Brusnik, Avgusta Sternjak-Merkec (še živi na Dunaju), Zofka Trobej, Marija Podvinšek, učitelj Ludvik Stotter — še živi v Celovcu, 90 let star, nadučitelj Prelasnik, Irmgard Hon — poročena, posestnica Rogaške Slatine, oče zdravnik, Pratinekar — živi v Gradcu, Marija Strmčnik — poročena, živi na Dunaju, Planeker, Marija Anderwald, Fanika Kastevenik, Pavla Dobrave, Alojzija Kotalo, Alojzija Vidrih. Dalje Jožef Mrak, lekarnar, še živi, Valter Eichholzer, Magrič, Julija Kotalo-Robač, Fanika Skomšek, Ema Čas, Ozimic-Veršnikova na Ravnah. Sledijo fantje: Franc Bučar, Alojz Glavar, Gluhat, Karl Gorjup, Fridrih Brundula, Johan Kotnik, Johan Čare, Repotočnik, Konečnik, Mini Mezner, Avgust Dobrovnik, Lore Čresnik, Hajnrh Krajger, Lorenc Pušnik, Napotnik, Pratinekar, Maks Husar, Pongrac, Valter Hohn — sin dr. Hohna, Kočnik. — No, tako starih slik res ne bomo več tolmačili, ampak kdo še more za 60 let nazaj tako razbrati, kot sta razbrala Pavla Večko in Wlodygova mati.

daja naših izdelkov. Zavedati se moramo, da znatno zaostajamo pri izvrševanju naših pogodbenih obveznosti, zato moramo decembra meseca poskrbeti za znatno zmanjšanje zaostankov dobav našim potrošnikom. Obstaja realna možnost, da že v mesecu decembru dosežemo povprečno mesečno realizacijo, predvideno za prihodnje leto, t. j. 1500 milij. din, zato naj bo ta tudi naša obveznost. Če jo bomo izpolnili, bomo lanskoletni obseg poslovanja, izražen s prodajo naših izdelkov, povečali za več kot 17%. Taka realizacija nam bo dala povečani global osebni dohodkov ter s tem tudi možnosti za takojšen pristop k postopnemu urejevanju notranjih odnosov delitve, zato smo prepričani, da se bomo zanj vsi zavzeli.

Medtem ko nismo še niti zaključili prve faze izgradnje, smo že vstopili v novo rast naših proizvodnih obratov. Na podlagi novega investicijskega programa ter sklenjenih kreditnih pogodb so že v teku investicijska dela, ki bodo zajemala vlaganje v osnovna sredstva v višini 18,5 milijard din, kar je 4-krat več od vlaganja, ki ga danes zaključujemo. Povečati moramo talilniške in livarske kapacitete, zgraditi bločno in lahko progo valjarne, jeklovlek in hladno predelavo, povečati kovačnico ter dograditi vzmetarno, zgraditi težko mehansko obdelovalnico ter skladno povečati energetske in vzdrževalne obrate ter promet in končno zgraditi tudi objekte za raziskovalna in kontrolna dela ter upravo. Če si bomo za izvršitev tega našega obširnega programa prizadevali, bo 25. obletnica ustanovitve naše republike lahko kronana še z znatno večjimi delovnimi uspehi: z zaokroženo tovarno plemenitih jekel, ki bo dala na domača in tuja tržišča izdelkov v vrednosti 39 milijard din letno. To našo zasnovano bodočnost si bomo kovali sami, izkovali pa si jo bomo le s požrtvovalnim, vzajemnim in složnim delom.

Od naših načrtov se povrnimo nazaj v sedanost, na plod že izvršenega dela — srednjo progo nove valjarne. Najprej se moram iskreno zahvaliti vsem, ki ste dali

Našo bodočnost si bomo kovali sami...

svoj delež, da današnji dvajsetletni jubilej lahko tako svečano proslavimo. V imenu vas, dragi sodelavci, pa se obračam na našega dobrega znanca, saj je z njegovo osebnostjo ozko povezana celotna izgradnja naše črne metalurgije in s tem tudi naše tovarne, člana Izvršnega sveta in predsednika odbora za plan SRS inž. Viktorja Kotnika, da nam spregovori in s pritiskom na gumb požene v obratovanje novo valjarno.

lesno in duševno sestavino, je namenjeno prvo poglavje knjige.

Delavčeva proizvodnost in njegovo lastno zadovoljstvo sta v veliki meri odvisna od skladnosti med njim in med delovnim mestom, na katerem prebije ves svoj delovni čas. Zato je velik del knjige posvečen ravno povezanosti med delavcem in delovnim mestom. Kakšne so slabosti in prednosti deljenega dela? Kako naj delo, ki je z delitvijo postalo osiromašeno, obogatimo in vrnemo delavcu občutek, da resnično ustvarja nekaj novega? Kako ugotoviti, kakšne sposobnosti zahteva delovno mesto? In kakšne sposobnosti ima delavec? Katera delovna mesta so prikladna za zaposlovanje žensk in invalidov? Kako čim pravičnejše oceniti zahteve delovnega mesta? Na vsa ta vprašanja odgovarja pisec — ne z zapletenim umovanjem, ampak tako, da te odgovore lahko takoj praktično uporabimo.

Malo je delovnih mest, kjer je človek ločen od drugih ljudi. Vse več je tistih, kjer je tesno povezan s sodelavci in kjer je vsak njegov korak odvisen od koraka sodelavca. Delovna skupina, o kateri govori naslednje poglavje, postaja prav v obdobju ekonomskih enot vedno važnejši člen v podjetju. Ker nismo čisto nič poznali zakonitosti, ki veljajo v delovni skupini, smo tudi pri organiziranju ekonomskih enot upoštevali samo gospodarsko plat, psihološko pa smo popolnoma zanemarili. Ali smo se že kdaj vprašali, če je nagrajevanje po uspehu velike ekonomske enote, v kateri je več sto delavcev, res bolj spodbudno za delavca? Včasih se zdi, kot da pozabljamo, zakaj smo pravzaprav prešli na ekonomske enote. Ko obravnava delovno skupino, posveti pisec poseben razdelek vprašanju vodenja te skupine, načelom vodenja, izbiranju in šolanju vodij itd. Posebej govori o mojstrski miselnosti. Tudi o tem se pri nas mnogo govori. Veljalo bi upoštevati marsikatero v knjigi izraženo misel. V času, ko prehajamo na 42-urni delovni teden, je za nas še posebej zanimiv razdelek o delovnem času, o urniku in odmorih. Ponovno se vprašamo, ali deljen delovni čas res požre delavcu ves prosti čas. Tudi najbolj trdni zagovorniki dosedanjega načina dela bodo morali ob avtorjevih dokazih popustiti.

Zadnje poglavje, čeprav kratko, pa nas še prav posebej razveseli in pritegne. Posvečeno je delavskemu samoupravljanju. Zdi se, kot da sta nam zakon o samoupravljanju in sedaj še nova ustava odprla vrata temne čumnate na livado, ki se koplje v sončni luči, nas pa je ta bleščava zaslepila — tipamo in tavamo in dolgo ne najdemo prave poti na sončno, cvetočo livado, kjer bi lahko sproščeno zadihali ob ustvarjalnem delu.

Izkazalo se je, »da manjka vodilnim strokovnjakom osnovnega znanja prav na področju metod dela v pogojih delavskega samoupravljanja. Tu je tudi izvor tako imenovane dvojne linije vodenja: strokovno administrativne in samoupravne. Podčrtati moramo dejstvo, da se večina delavcev že resnično zaveda... da so soupravljalci, da želijo upravljati in da se zavedajo pravice do samoupravljanja. To je gotovo eden največjih uspehov pri preporodu miselnosti našega delavca v zadnjem obdobju. Po drugi strani pa nam analize o sodelovanju in obveščeni delavcev spet

»Organizacija in psihologija dela«

Ob knjigi Pavleta Kogeja

»Kadar govorimo o gospodarstvu, uporabljamo gospodarsko izrazoslovje. Zato se nam na prvi pogled zdi kar malo čudno, ko beremo in slišimo v zvezi z organizacijo dela izraz psihologija. Že beseda sama se nam zdi nekoliko tuja, vsekakor pa zvezana s pojmi, ki so vse prej kot gospodarski. Celo psiholog sam bi bil svojčas skoraj malo užaljen, če bi ga povezovali z gospodarstvom.« Tako pravi dr. France Bučar v predgovoru h knjigi Pavleta Kogeja, Organizacija in psihologija dela, ki je v decembru izšla pri založbi Življenje in tehnika v novi zbirki Človek in delo.

Zelo mnogo ljudi pri nas si še težko predstavljajo, kaj pravzaprav bo počel psiholog v tovarni. To je pri nas, v deželi z mlado industrijo, tudi popolnoma razumljivo. V razvitih deželah si je psihologija dela ali industrijska psihologija, kot jo imenujejo drugi, že zdavnaj utrdila svoje mesto v industriji. Pri nas pa je bila ta veja sodobne uporabne psihologije še do nedavna skoraj popolnoma neznana. Prav zadnja leta pa si vedno krepkeje utira pot

v gospodarstvo in ne bo več dolgo, ko nam beseda psihologija ne bo več tuja in psihologovo delo ne neznanka.

V času, ko so se povečale potrebe in zanimanje za psihologijo dela in ko so tudi v našo železarno prišli prvi psihologi, nam je Kogejeva knjiga še posebej dobrodošla. Pozdraviti jo moramo toliko bolj, ker je prvo domače delo s tega področja.

Pisec obravnava zaokroženo vsa tista vprašanja, ki so v zvezi s človekom v tovarni, s tistim človekom, ki s svojimi rokami in s svojim umom usmerja proizvodnjo in ki mrtvi mehanizem podjetja spreminja v živ organizem.

To je človek z določenimi sposobnostmi in znanjem, s svojimi potrebami in čustvanjem, človek, ki se spre s svojim sodelavcem; ki udari s pestjo po mizi, ker ga je nekdo po nemarnem prikrajšal za tisočak. Ta človek z vsem bogatim spletom lastnosti vpliva na proizvodnjo in z vsemi temi lastnostmi stopa v odnose s sodelavci. Opisu lastnosti tega bitja, ki združuje te-

kažejo, da je tej želji in pravici slabo zadovoljeno. Ta nasprotja nas opozarjajo na to, da smo prišli do tiste kulminacijske točke, ko ravnodušnost do problemov samoupravljanja lahko sproži negativne motive pri delovnih kolektivih. Zaradi nemetodičnega dela na področju samoupravljanja dobe delavci občutek, da jim odrekamo dano vlogo in kratimo pridobljeno pravico.» (P. Kogej)

Kolektivno upravljanje se mora, kot piše P. Kogej, odražati v treh zaporednih stopnjah. V prvi stopnji, pri določanju nalog in splošnih smernic, sodeluje ves kolektiv. Izvajanje nalog, to je druga stopnja, zadene določene službe, oddelke ali posameznike, ki so strokovno usposobljeni za posebne naloge, tretja stopnja, to je kontrola izvrševanja nalog, pa je spet stvar vsega kolektiva. Tako se ne moremo izgo-

varjati, češ da delavec ni dovolj izobražen, da bi mogel razpravljati o zapletenih strokovnih vprašanjih. To niti ni njegova dolžnost. To je napačna pot k samoupravljanju. Vsak delavec pa presneto dobro ve, da neka služba ne izvršuje svoje naloge v redu, če se zastoji kar naprej vrstijo, ali če se v skladišču kopičijo izdelki itd.

Delavec, ki ni seznanjen z dogajanjem v podjetju, si o njih ne bo mogel ustvariti svojega mnenja in o teh dogajanjih tudi ne bo mogel odločati. Zato je ena poglavitnih nalog, povezanih s samoupravljanjem, razvijanje načinov obveščanja delavcev. Vseh teh reči se še vedno lotevamo nestrokovno. Z malo več znanja in načrtnega dela pa lahko na tem področju dosežemo lepe uspehe.

Knjiga, ki je pred nami, ima več odlik. Predvsem: napisal jo je strokovnjak, ki se

je sam pri svojem večletnem delu v različnih tovarnah neprestano srečeval s temi vprašanji in jih tudi uspešno reševal. Napisana je iz piščevih lastnih izkušenj za praktika, ki se pri svojem delu srečuje s človeškimi vprašanji v proizvodnji. Knjiga ni sračje gnezdo, zneseno z vseh vetrov in sestavljeno iz spoznanj, iztrganih iz tuje literature. Čutimo, da je vsak stavek doživet ob trdem delu in študiju.

Prav zato, ker ne maramo tistih, ki na vsa usta razglašajo svojo človekoljubnost, znamo med vrsticami te knjige razbrati človeško preprostost pisca in njegov, nikjer očitno poudarjeni humanizem.

Preprost in razumljiv slovenski jezik, ki je sicer velika redkost v tovrstni literaturi, nam knjigo še bolj približa. Knjigo vsem tistim, ki jih zanimajo v njej obravnavana vprašanja, toplo priporočamo.

Blaž Mesec

Obračun kulturne dejavnosti kraja

O delu DPD SVOBODA v preteklem letu je na občnem zboru zbrano povedal predsednik Mirko Erjavec

Konec decembra 1963 je torej spet prišel obračun dela cele vrste takih spodbud in družin naše SVOBODE za preteklo leto. Čeprav ob svojem plusu vložene ljubezni in požrtvovalnosti sodelujočih in ustanov, je poročevalec pokazal tudi na propust, ki bi ga mogli obzirno nazvati kar »televizijska oddaljenost«. Vse je povedal in vse pozval k bližjemu sodelovanju, pa smo prepričani, da bo v novi sezoni toliko več svetlobe tudi pri tem tako pomembnem delu.

Naš občni zbor ne bo samo obračun dela društva, temveč pregled kulturne dejavnosti kraja v sezoni 1962/63 ali še bolje — v letu 1963. Mislim, da se ne motim, če trdim, da uspehi, ki jih je društvo doseglo v pretekli sezoni, niso samo rezultat dela naših članov, temveč so odraz dejavnosti vseh krajanov. Kulturna dejavnost ni namenjena samo članom društva. Dolžnost in pravica vseh krajanov je sodelovanje pri odločanju o kulturno prosvetni politiki kraja. Člani naše krajevske skupnosti prispevajo materialna sredstva, dajejo moralno podporo, zato upravičeno lahko odločajo tudi o tem, kakšno naj bo delo društva. Pri svojem delu smo poskušali upoštevati njihove želje in upamo, da smo jih vsaj delno zadovoljili.

Zadnji čas je bilo mogoče slišati precej različnih mnenj o tem, ali ima amaterska dejavnost sploh še perspektive in ali naj bi se kulturno prosvetna društva še naprej ukvarjala s to dejavnostjo. Svoje mnenje o tem je povedalo več ljudi, med njimi tudi taki, ki že dolgo aktivno delajo v kulturno prosvetnih društvih in ki so si z leti pridobili določene izkušnje. Prav je, da prisluhnemo slednjim ter skupaj z njimi ugotovimo, da so delavsko prosvetna društva — predvsem pa na podeželju — včasih edina, ki s svojimi amaterskimi prireditvami nudijo ljudem kulturno razvedrilo, vzgajajo pri njih čut za lepoto besede in glasbe ter tako pomagajo pri izobraževanju državljanov.

Čeprav je v našem kraju več kulturnih ustanov in četudi redno gostuje pri nas poklicno gledališče iz Maribora, je tudi naše društvo dalo dokajšen prispevek k skupnim prizadevanjem za kulturno rast kraja. Upravni odbor, izvoljen lani, se je v svoji mandatni dobi trudil, da z domačimi in tujimi amaterskimi predstavami ter s pomočjo poklicnih gledališč poživljal kulturno življenje kraja.

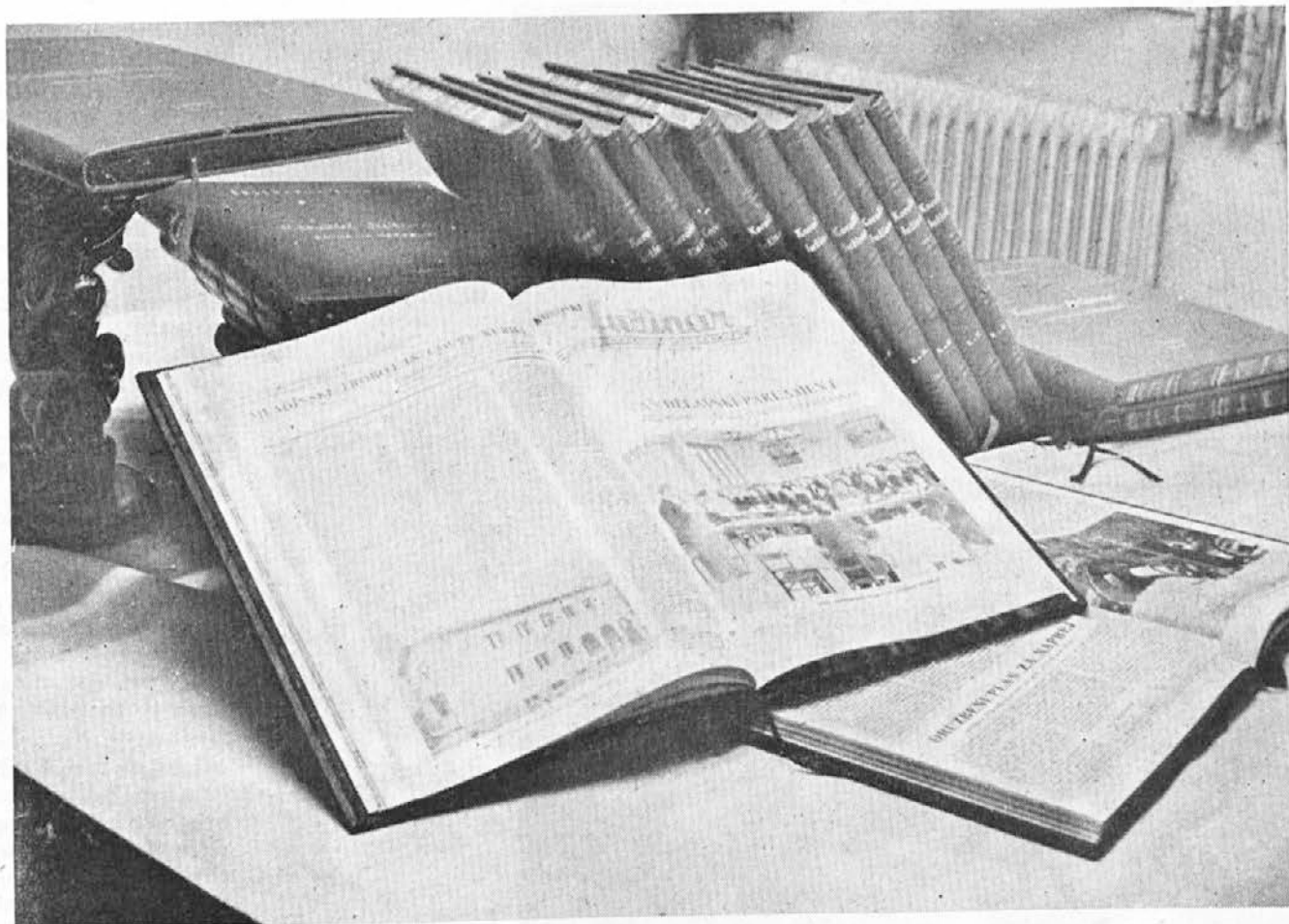
V naše društvo je vključenih več sekcij, ki s svojim delom uresničujemo vsakoletni program društva. Ob zadnjem občnem zboru so bile pri društvu dramska in folklorna sekcija, pihalni orkester, ljudska knjižnica, moški oktet, ženski komorni zbor, estetski klub in likovna sekcija. V začetku leta se je na pobudo vodje vključil tudi instrumentalni ansambel, vendar delo te sekcije kar ni hotelo zaživeti. Zato bi bilo umestno, da bi se o vključevanju takih sekcij danes še posebej pogovorili. Obstajajo pa tudi vsi pogoji za delo tamburaškega zbora in lutkovne sekcije, saj so pri društvu rekviziti, le ljudi ni, ki bi bili pripravljeni krepko zagrabit za delo. Društvo je tesno povezano tudi z drugimi kulturnimi ustanovami v kraju, predvsem z nižjo glasbeno šolo, ki s svojim sodelovanjem večkrat dopolnjuje program na raznih prireditvah. Organizacijska sposobnost posameznih sekcij pa je šibka, kar se odraža potem pri njihovem delu. Kljub nekaterim težavam pa lahko ugotovimo, da je bilo delo posameznih sekcij in celotnega društva v preteklem letu plodno.

Pihalni orkester ali — kakor ga še vedno radi imenujemo — godba na pihala je poleg uspehov, ki jih je žela s svojimi kulturnimi prireditvami, dosegla tudi veliko delovno zmago. S podporo občanov, z izdatno pomočjo železarne pa tudi drugih organizacij, predvsem pa s prostovoljnimi delom, so člani te sekcije povečali glasbeni dom in si tako uredili primeren prostor za orkestralne vaje. Verjetno se še vsi spominjate, da smo na lanskem občnem zboru ugibali, kje bi dobili sredstva za razširitev glasbenega doma. Godba se je z leti že tako razvila, da je bila raz-

prava o pomanjkanju prostorov nujna. Vesel sem, da lahko ugotovimo, da je godbenikom kljub vsem težavam uspelo s svojo požrtvovalnostjo rešiti ta problem. Če sem poudaril njihovo požrtvovalnost, sem jo zato, ker so žrtvovali precej svojega časa za prostovoljno delo. Poleg rednih vaj in nastopov, ki so jih imeli na programu, so v času gradnje opravili še 3488 ur prostovoljnega dela. Mislim, da jim za takšno prizadevanost lahko čestitamo ter istočasno pohvalimo upravni odbor, ki je vodil dela pri razširitvi glasbenega doma. Pihalni orkester je uspešno izpolnil tudi lani sprejeti program, saj je v pretekli sezoni 48-krat javno nastopil ter imel 100 orkestralnih vaj. Koncertov je imel v tem času 12, od tega 5 na Ravnah, ostale pa v drugih krajih. Sodeloval je pri šestih krajevnih predstavah in pri šestih prireditvah. Poleg tega pa je igral na 25 pogrebih. Pohvale vreden je tudi uspeh, ki so ga godbeniki dosegli na republiški reviji pihalnih orkestrrov, kjer so jih priznali za drugo najboljšo godbo na pihala v naši republici. Če povem še to, da so bili le za nekaj točk slabše ocenjeni od godbe, ki se je uvrstila na prvo mesto, potem lahko ugotovimo, da je naša godba pod vodstvom Joška Hermana kvalitetno na zavidni višini. Seveda pa so k temu pripomogli vsi člani z odborom, ki je znal organizirati amatersko dejavnost in aktivnost članov. Tudi za uspehe, ki jih je orkester dosegel na svojih nastopih, mu čestitam.

Trenutno je v orkestru 49 rednih članov, katerih povprečna starost je 27 let. V pretekli sezoni je 7 članov zapustilo orkester, priključilo pa se je 11 mladincev. Tudi v prihodnje bo treba skrbeti za reden dotok novih članov iz vrst dijakov nižje glasbene šole.

Godbeno sekcijo pa tarejo tudi nekateri problemi. Najhujše so finančne težave, ki ovirajo razvoj orkestra. Kljub temu, da smo hvaležni kolektivu železarne Ravne za finančno pomoč pri razširitvi doma in vsakemu posameznemu članu tega kolektiva, ki z mesečnimi prispevki pomaga reševati finančni položaj sekcije, moramo ugotoviti,

»Koroškega fužinarja« je že trinajst letnikov

da je bila ta pomoč premajhna. Z njo ni bilo mogoče kriti vseh stroškov, ki so nastali v zvezi s povečavo vadbenega prostora, zato je odbor najel posojilo, tako da je lahko zaključil dela. To pa še ni vse. Godbeniki potrebujejo namreč tudi nove uniforme, saj so te, ki jih imajo sedaj, že tako obrabljene, da se z njimi ne more ponašati niti naš kraj, še manj pa godbeniki sami. Uniforme so bile nabavljene že pred osmimi leti, godbeniki pa so jih nosili na vseh javnih nastopih in ob vsakem vremenu. Tukaj ne more pomagati več niti igla niti čiščenje. Nabava novih uniform bi bila za sekcijo dosti prevelika investicija, da bi jo zmogla sama. Zato se — čeprav neradi — zopet obračamo na kolektiv železarne Ravne s prošnjo, da pokaže razumevanje tudi sedaj ter nam preko svojih organov upravljanja pomaga. Mislim pa, da bi pri tem lahko pomagale tudi druge organizacije, krajevne skupnosti, svet za kulturo in prosveto občine in morda celo okrajni forumi. Čas je že, da spoznamo, da godba ne zastopa samo kolektiva železarne, temveč da je to ravenska godba, ki je na reviji vedno zastopala mariborski okraj. Godbi pa primanjkuje tudi denarnih sredstev za redno delo, saj nima sredstev za osebne dohodke vadbenega osebja. Prav bi bilo, da se o tem danes pogovorimo.

Če bomo tudi v bodoče z razumevanjem reševali vse take probleme in našli potrebna sredstva za financiranje sekcije, potem tudi lahko pričakujemo še nadaljnji razvoj orkestra. Pričakujemo lahko napredek sekcije, ki je že sedaj kraju pridobila mnogo priznanj.

Koroški okteti je imel od ustanovitve — leta 1961 — pa do danes že vrsto uspešnih samostojnih nastopov. S svojim petjem je poživljal razne prireditve v kraju.

V pretekli sezoni je prebolel svojo prvo večjo krizo. V glavni sezoni je izmenjal pevovodjo, kmalu nato pa so nastale spremembe še v samem oktetu. To je povzročilo začasen zastoj pri delu. S svojo požrtvovalnostjo in ljubeznijo do petja pa so člani okteta pripomogli, da je njihova sekcija kljub temu tudi v tej sezoni napredovala. Na proslavi, ki smo jo organizirali v počastitev 60-letnice prof. Luke Kramolca, je oktet skupno z ženskim komornim zborom in orkestrom nižje glasbene šole izvedel celovečerni program. Z istim programom sta obe sekciji nato gostovali še v Rušah in v Lovrencu na Pohorju. Oktet pa je bil vedno pripravljen sodelovati tudi na raznih krajevnih in občinskih proslavah, in teh ni bilo malo. Dvakrat je bil v Mariboru in enkrat v Radljah ob Dravi, kjer je posnel nekaj pesmi iz svojega programa za lokalno radijsko postajo. Pretekli teden pa je bil na snemanju v Celovcu, kjer so prav tako za slovensko oddajo radia Celovec zapeli nekaj slovenskih pesmi.

Po mojem mnenju je to že lep uspeh. Za dosego tega uspeha pa je bilo potrebnih mnogo vaj, za katere so člani okteta žrtvovali velik del svojega prostega časa. Za dosežene uspehe zasluži oktet našo iskreno pohvalo. Pohvaliti moramo tudi pevovodjo in tehničnega vodjo, ki sta k temu uspehu mnogo prispevala.

Če hočemo, da bo ta sekcija še napredovala, bo moral novi odbor rešiti nekatera vprašanja. Predvsem bo moral najti sredstva vsaj za nabavo koroških srajc (del narodne noše) in rut. Prepričan sem, da bo oktet tudi v prihodnjem letu vztrajno vadil ter s svojim delom še nadalje dokazoval, da se lahko tudi na področju amaterske dejavnosti dosegajo dobri uspehi.

Ženski komorni zbor vodi že od njegove ustanovitve umetniški vodja J. Pe-

trun. Formiral se je po razpadu mešanega zbora na pobudo nekaterih agilnih pevk in je tudi takoj zaživel. Danes šteje ta štiri-glasni zbor 21 pevk. V začetku letošnjega leta je zbor pridno vadil ter pripravljaj program za nastope vse dotlej, dokler ni zbolel tehnični vodja. Takrat je tempo dela začel popuščati in premajhna udeležba ter zamujanje vaj sta zavirala redni razvoj zbora. Zaradi odsotnosti pevovodje je zbor v času letnih počitnic prenehal vaditi, jeni pa so se vaje zopet redno nadaljevale.

Samostojnih koncertov ta zbor ni priredil. Kot sem že omenil, je nastopil skupaj z oktetom na Ravnah, v Rušah in v Lovrencu na Pohorju. Program, ki ga je naštudiral, je bil kvaliteten, zato bi zbor kombinirano z drugimi skupinami lahko z uspehom nastopal na raznih prireditvah.

Ženski zbor ovira pri delu dejstvo, da ne prireja samostojnih koncertov. Takšni koncerti so običajno slabo obiskani, in to zmanjšuje pevkam voljo do dela. Prav bi bilo, da bi se zbor organizacijsko povezal z oktetom ter skupaj z njim naštudiral program za koncert.

Želimo pa si tudi, da se čimprej ustanovi mešani pevski zbor. V našem kraju smo imeli dobre mešane zборе, zato ne vidim ovire za obstoj takega zbora sedaj.

Folklorna sekcija proslavlja že 17. leto svoje kulturne dejavnosti. Za njeno rast in razvoj skrbita upravni odbor sekcije ter izkušeni in požrtvovalni tehnični vodja Hedvika Jamškova. Kdo bi mogel naštet, na koliko prijetnih prireditvah je folklorna skupina že nastopila in kakšne uspehe je že dosegla v tem času. V preteklem letu je v tej sekciji aktivno sodelovalo 19 članov — mladincev in štirje pionirji. Med letom je nekaj mladincev odšlo k vojakom, nekaj mladink pa je odšlo zaradi študija v Maribor, tako da so morali sekcijo pomla-

Spet naša fletna folklor. Menda jih je res zmerom manj, kar seveda ni čisto prav

Ravenski oktet — kjer nastopi, zmaga

dit. V takih primerih nastopajo težave, ker traja precej časa, preden se novi člani priučijo. Skupina je imela med letom skupaj z domačim instrumentalnim ansamblom sedem samostojnih koncertov. Z uspehom je imela dva nastopa na domačem odru, gostovala pa je pri Gradisu na Ravnah, v Kotljah, na Prevaljah, v Mežici, Dravogradu in v Vuzenici. Poleg tega pa je s svojimi nastopi dopolnjevala tudi program na raznih krajevnih proslavah. Pridno se je pripravljala tudi za revijo folklornih skupin, ki je bila predvidena s programom okrajnega sveta Svobod v Mariboru in v Radencih. Ta revija je bila kasneje zaradi prevelikih stroškov odpovedana. Žal je to zmanjšalo voljo do dela pri članih sekcije. Skupina je vso sezono pridno vadila. Količina nabora in požrtvovalnosti je bilo za te potrebne, nam najboljše pove število vadbene ur. Samo skupina je imela v pretekli sezoni 285 ur vaj, poleg tega pa so bile še posebne vaje s solisti in pionirji. Člani so prihajali na vaje zelo redno in so se skupaj z H. Jamškovo trudili, da bi pripravili kvalitetne nastope.

Kakor druge sekcije je imela tudi ta težave pri svojem delu. V zimskem času ni bilo vedno mogoče uporabljati vadbene prostora. V večernih urah so imele v Titovem domu vaje tudi druge skupine, tako da folklorna sekcija včasih ni mogla vaditi. Treba bi bilo nabaviti tudi garderobne omare in določiti garderoberja, ki bo skrbel za vzdrževanje inventarja oziroma rekvizitov. Mislim, da moramo pomagati tej skupini, saj je vanjo vključene največ mladine. Treba bo najti tudi nekoga, ki bo po-

magal tov. Jamškovi pri njenem delu. Za uspešno delo v pretekli sezoni se ji najlepše zahvaljujem ter celotni skupini v imenu upravnega odbora iskreno čestitam k doseženim uspehom z željo, da bi bila tudi v bodoče tako aktivna kakor doslej.

D r a m s k a s e k c i j a. Delo v tej skupini terja od sodelujočih mnogo truda in samoodpovedi. V tem je treba iskati tudi vzroke, zakaj v pretekli sezoni ni bilo naštudiranih več dramskih del. Dvoje dramskih del je bilo v pretekli sezoni uprizorjenih. Pod vodstvom režiserke Zofke Volčanškove je bila naštudirana Molièrova komedija »Učene ženske«. Ta komedija je bila trikrat uprizorjena na domačem odru, po enkrat v Mežici in Prevaljah, z njo pa smo sodelovali tudi na okrajni reviji dramskih skupin v Slovenjem Gradcu. V režiji Štefke Smonkarjeve je bila naštudirana drama Janeza Bitenca »Ugasle luči«. Drama je bila poleg uprizoritve na domačem odru prikazana še v Kotljah in ob krajevnem prazniku v Mežici. Nimamo evidence, koliko časa so igralci porabili za vaje in nastope, lahko pa trdimo, da so žrtvovali mnogo svojega prostega časa in vložili veliko truda in potrpljenja, preden so se z odrskim delom predstavili občinstvu. Obema režiserkama in vsem sodelujočim se zahvaljujem za prizadevanje in vložen trud.

Kljub temu pa z delom te sekcije ne moremo biti zadovoljni. Potrebno bi bilo sodelovanje, vključiti pa bi morali tudi več mladih ljudi. Če hočemo, da bo tudi ta sekcija uspešno delovala, bo treba formirati odbor za dramsko dejavnost, katerega naloga bo organizacija dela, priprava kulis in

kostumov ter zbiranje mladih, talentiranih ljudi, ki bi bili pripravljene sodelovati. Skratka, odbor bi moral pomagati režiserju, da ne bo več prepuščen sam sebi, kot je bil doslej. Odbor bo moral skrbeti tudi za vzgojo novih, mladih režiserjev, ki bodo voljni pomagati tem, ki že delajo v sekciji. Za poživitev dramske dejavnosti je bil že v preteklem letu objavljen nagradni razpis za režijo. Pričakovali smo, da nam bo s tem uspelo pritegniti več režiserjev in povečati število odrskih uprizoritev. Naša pričakovanja se žal niso izpolnila. Prav bi bilo, da se bi danes pogovorili o vseh teh rečeh. Pripomnil bi še, da je po mojem mnenju eden izmed bistvenih vzrokov za neuspeh tudi nezainteresiranost občanov za to vrsto prireditev. Niso bili redki primeri, da je bil obisk gledaliških prireditev kljub dobro naštudiranemu delu in primerni propagandi zelo majhen. Že prej sem povedal, da porabijo igralci mnogo svojega prostega časa za gledališki komad, preden se z njim predstavijo občinstvu. Za to ne dobijo nobenega materialnega plačila, pač pa upravičeno pričakujejo moralno podporo gledalcev.

L j u d s k a k n j i ž n i c a je tudi v tem letu uspešno poslovala. Iz poročila, ki ga je predložila upravnemu odboru, je razvidno, da ima 7245 knjig, od katerih je bilo kar 460 letos nabavljenih. Rednih obiskovalcev ima knjižnica registriranih 593 in razveseljivo je, da je od tega kar $\frac{2}{3}$ mladine. Bralci so med letom obiskali knjižnico 3454-krat in so si izposodili 10.465 knjig. Če predvidevamo, da je izposojeno knjigo prebral še vsaj po en družinski član, potem lahko ugotovimo, da je knjižnica svojo nalogo uspešno izpolnila. Odprta je štirikrat tedensko, in sicer ob torkih in petkih dopoldne ter ob ponedeljkih in četrtekih popoldne. Čas poslovanja je prilagojen potrebam in imajo tako vsi krajski možnost za obisk knjižnice. Knjižnico vodi kot družbeno upravni organ odbor knjižnice. Upravnik knjižnice je Jožko Herman, ki vodi finančno poslovanje ter nabavlja knjige. Z veliko ljubeznijo skrbi za uspešen razvoj knjižnice. Za razvoj knjižnice pa skrbi tudi naša krajevna skupnost, ki s finančno pomočjo omogoča nabavo novih knjig. Zahvala gre predvsem upravi komunalne dejavnosti, sindikatu železarne Ravne in občinski skupščini. Vsi ti so v lanskem letu pomagali, skrbi nas pa, ali bodo pokazali razumevanje tudi v prihodnje. Po številu bralcev lahko ugotovljamo, da je denar, ki je bil porabljen za nabavo knjig, dobro naložen, zato bo treba še dalje razvijati to obliko kulturnega izobraževanja. Krajevna skupnost bo morala tudi še naprej najti sredstva za financiranje.

Knjižnica ni poklicna in do letošnjega leta tudi ni bila uradno registrirana. Vključena je v naše društvo in po predpisih smo letos določili ustanovitelja, ki bo skrbel za kulturni in materialni razvoj knjižnice. Registrirali smo jo pri našem društvu, ker nismo našli druge rešitve. To poudarjam zato, ker se bojim, da naše društvo ne bo imelo dovolj finančnih sredstev, da bi lahko knjižnico v dovoljni meri podprlo. Mislim, da bomo o tem morali spregovoriti na zborih naših krajevnih skupnosti in opozoriti svet za kulturo in prosveto občine, da bo v statut vnesel določilo o zagotovitvi finančnih sredstev za knjižnico

v občinskem proračunu. Sprašujem pa se tudi, ali bo knjižnica v takem obsegu lahko še nadalje delovala kot nepoklicna. Nedvomno že sedaj prerašča možnosti amaterskega vodenja, vendar bi poklicno vodenje zahtevalo še mnogo večja finančna sredstva. Zato bo moral odbor v prihodnjem letu pomagati vodstvu knjižnice pri reševanju raznih problemov.

Za ves trud, ki so ga vložili v poslovanje knjižnice v preteklem letu, se upravniku J. Hermanu in knjižničarkam najlepše zahvaljujem.

Klub Svobode. Klub je bil ustanovljen v lanskem letu z namenom, da nudi prebivalcem Raven kulturno zabavo, istočasno pa je to tudi prostor, kjer se — predvsem mladina — shaja v prostem času. Takrat je marsikdo z nezaupanjem gledal na takšno obliko kulturnega izživljanja, danes pa lahko smelo trdimo, da je klub dosegel svoj namen. Klub ima svoj odbor, ki sestavlja programe in usmerja klubsko življenje. Tako je v pretekli sezoni organiziral skupno z delavsko univerzo 14 predavanj poljudnoznanstvene, kulturne in politične narave, za katera pa žal ne moremo trditi, da bi bila dobro obiskana. Obiskovalci kluba se raje razvedrijo pri gledanju televizijskega programa in čitanju časopisov in revij.

Z ustanovitvijo kluba je bila poživljena šahovska dejavnost v kraju. Odvija se v okviru krožkov in medsebojnih tekmovanj. Krožki so vključeni v redni program kluba in so dobro obiskani.

Kljub temu, da klub redno obiskuje predvsem mladina, pa z delom te sekcije ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Življenje v klubu je preveč prepuščeno stihiji. Organizirati bi bilo treba več predavanj predvsem s področja glasbe, literature, likovne umetnosti, filmske vzgoje, zgodovine delavskega gibanja in zgodovine narodnoosvobodilne borbe. Predavanja bi morala biti povezana v obliki debatnih krožkov s predvajanjem filmov in diapozitivov ter magnetofonskimi posnetki. Potruditi se bo treba, da bodo predavanja zanimiva, da bodo pritegnila poslušalce. Klub smo ustanovili zato, da bi pritegnili mladino ter ji nudili pogoje za kulturno izživljanje, vendar ne samo ob televizorju in časopisu, temveč tudi v drugih oblikah. Pri predavanjih bi verjetno lahko mnogo pomagala tudi druga društva, kot društvo inženirjev in tehnikov pa tudi vodstva raznih šol.

V preteklem letu so bile v klubskih prostorih tudi likovne razstave. Teh letos ne bo mogoče več organizirati, ker se je klub septembra preselil v sporazumu z občinskim ljudskim odborom in našim društvom v bivšo čitalnico doma učencev, ki je manjša od prostorov, ki smo jih imeli prej. Sedanji prostori kluba so sicer prijetnejši, vendar se bojimo, da kmalu ne bodo več zadoščali glede na vse večje število obiskovalcev. Če hočemo mladino odtegniti od pohajkovanja, kvartanja in popivanja, potem bo treba čimprej urediti nove, večje prostore.

Klub posluje po urniku in je odprt vsak dan razen ob torkih od 16. pa do 22. ure. Kakor sem že omenil, je obisk številen. Poslovanje kluba pa je povezano s precejšnjimi denarnimi izdatki. Samo za najemnine prostorov, čiščenje, nabavo časopisov in revij ter naročnino za televizor je

Ob tednu mladinske knjige na Čečovu. Tako smo se vsipali na razstavo vse dni

bilo porabljenih ca. 800.000 dinarjev. Ta izdatek smo imeli v pretekli sezoni zajet v predračunu društva, ni pa bilo nikogar, ki bi nam ta sredstva dal. Zato smo morali kriti izdatke kluba z denarnimi sredstvi, ki so bila namenjena za dejavnost drugih sekcij. Z razliko od prodaje brezalkoholnih pijač lahko krijemo samo honorar gospodarja. Takšno finančno poslovanje pa ne more trajati dolgo, saj bo drugače začela zamirati dejavnost drugih sekcij.

Ne vem, kdo naj bi bil tisti, ki bo prevzel finančne obveznosti za klub, zato se bo o tem verjetno treba pogovoriti na zboru naše krajevne skupnosti.

Upravnemu odboru kluba in gospodarju se v imenu upravnega odbora zahvaljujem za njihovo prizadevanje in trud, ki so ga vložili v delo kluba v pretekli sezoni.

Likovna dejavnost. S to vrsto dejavnosti nam do danes še ni uspelo doseči kakšnih vidnih uspehov. Ne bi mogli trditi, da prebivalci Raven nimajo smisla za likovno umetnost, le druge težave so, ki ovirajo razvoj te dejavnosti. Ena izmed glavnih ovir je ta, da v kraju ni mogoče dobiti stalnega prostora, ki bi bil primeren za likovne razstave. Kljub temu pa je bilo tudi na tem področju nekaj storjenega v pretekli sezoni. Meseca maja je v prostorih kluba razstavljal amaterski slikar Miloš Vastič iz Trbovelj. Kmalu nato je bila organizirana razstava del slikarja Hinka Smrekarja, ki je obiskovalce izredno navdušila. Pomoč pri organizaciji te razstave nam je nudil ravnatelj gimnazije prof. Golčer, kateremu je uspelo dobiti razstavni material iz umetnostne galerije v Ljubljani. Meseca novembra je bila po zaslugi ravnatelja študijske knjižnice dr. Sušnika prirejena razstava del akademskega slikarja Janeza Vidica in Lajčija Pandurja. Razstava je uspela in obisk je bil razveseljiv.

Iz tega lahko sklepamo, da bi bile likovne razstave v kraju dobro obiskane, le organizirati bi jih bilo treba. Organizacija

take razstave pa je vezana s precejšnjimi stroški. Treba je plačati prevoz razstavnega gradiva, najemnine za prostor, aranžiranje, tiskanje vabil in objavo oglasov. Ti izdatki so previsoki, da bi jih zmoglo naše društvo. Likovne razstave so za dvig kulturne ravni naših delovnih ljudi potrebne, zato mislim, da bi bilo treba ustanoviti pri svetu za kulturo in prosveto sklad za kulturo in prosveto, ki bi kril takšne in podobne izdatke. Ker v bodoče ne bo več mogoče organizirati likovnih razstav v knjižnici — te onemogočajo študij in branje — drugod pa tudi ni najti primerne prostora, predlagam, da se v take namene uporabi prostor v gradu, kjer je sedaj telovadnica. Prostor bi bil primeren že zato, ker sta v neposredni bližini študijska knjižnica in muzej. V zvezi z ureditvijo prostora bi nastali stroški, vendar to ne bi smelo motiti, saj bi prostor potem lahko uporabljali tudi za druge razstave v našem kraju. Tu imam v mislih predvsem razstave izdelkov železarne Ravne in rudnika Mežica. Obračam se na vse, ki jim je pri srcu kulturni razvoj kraja in doline, ter jih pozivam, da podprejo zamisel o ureditvi stalnega razstavnega prostora.

V prihodnje predvidevamo spominsko razstavo del slikarja Franca Goloba s Prevalj, razstavo del bratov Šubicev in razstavo del domačih ustvarjalcev.

Vsem, ki so pokazali razumevanje pri organizaciji dosedanjih razstav in nudili pomoč v kakršni koli obliki, predvsem pa Fr. Boštjanu, ki je vložil v to precej dela, se za trud in požrtvovalnost iskreno zahvaljujem.

Tuja gostovanja. Kulturno življenje kraja smo skušali poživiti in domače prireditve dopolniti s prireditvami tujih poklicnih in amaterskih skupin. Dramska skupina iz Mežice je ob praznovanju novejše letne jelke gostovala v mladinsko igrico. Tudi Svoboda Prevalje je pri nas uprizorila igrico domačega avtorja »Ukaz rdečega zmaja«, s katero je nastopala tudi na

okrajni reviji. DPD Svoboda iz Črne je uprizorilo komedijo »Z vrati treskajo«. Ena izmed večjih prireditev preteklega sezone je bilo gostovanje akademskega pevskega zbora »Tone Tomšič« iz Ljubljane. Nižja glasbena šola je ob zaključku šolskega leta priredila koncert. Poleg teh sta pri nas gostovala tudi invalidski pevski zbor s Prevalj in Lutkovno gledališče iz Maribora.

Svoje koncerte so na Ravnah priredili tudi razni zabavni instrumentalni ansambli s pevci. Gostovali so Beneški fantje, zabavni ansambel Borisa Franka »Zadovoljni Kranjci«, ansambel DPD Svoboda »Elektra« iz Šoštanja, Koroški fantiči s Prevalj, mladinski ansambel »Smuki« iz Lokovice, študentski ansambel ekonomske srednje šole iz Maribora, ansambel glasbene šole iz Slovenjega Gradca in instrumentalni ansambel »Kreže« iz Maribora. Poleg tega nam je v pretekli sezoni uspelo organizirati abonma za gostovanje slovenskega narodnega gledališča iz Maribora. Gledališče je v tej sezoni sicer uprizorilo dogovorjeno število dramskih in opernih del, vendar ne vseh, ki so bila predvidena. Na Ravnah smo videli dve drami, dve komediji in dve operi. Statistika nam pove, da so bile najbolj obiskane opere, komedije pa si je ogledalo najmanj ljudi. Povprečno število obiskovalcev je bilo zadovoljivo, saj jih odpade na eno predstavo 337, in to v dvorani s 332 sedeži. Amaterske gledališke predstave so bile precej slabše obiskane. Vsako predstavo si je ogledalo povprečno le 175 obiskovalcev. Številčno najbolj obiskane pa so bile prireditve raznih zabavnih instrumentalnih ansamblov, saj je povprečno obiskalo eno predstavo 400 obiskovalcev.

DRUŠTVENA PROBLEMATIKA

Finančna sredstva za kritje najnujnejših izdatkov so v pretekli sezoni prispevali člani kolektiva železarne in druga podjetja. Ne bi si upal trditi, da v kraju ni bilo razumevanja za našo dejavnost. Organizacije so pomagale, kolikor so mogle, vendar je bila finančna pomoč premajhna, da bi z njo lahko krili stroške vzdrževanja, istočasno pa financirali dejavnost posameznih sekcij. Nemalokrat smo bili v zadregi, ker nismo vedeli, ali naj damo finančna sredstva sekcijam za razvoj amaterske dejavnosti ali pa jih naj uporabimo za kritje osebnih in materialnih izdatkov. Stroški vzdrževanja Titovega doma so visoki in jih nikakor ne moremo kriti z najemnino, ki jo dobimo za dvorano. Čeprav smo z novim pravilnikom o izposojanju društvenega inventarja najemnino povečali, homo s tem denarjem lahko plačali samo majhen del stroškov, ki nastajajo v zvezi z vzdrževanjem doma. Letos smo prejeli 3 milij. dinarjev dotacije, od tega pa smo morali izdati kar 70 % za osebne in operativne izdatke. Iz blagajniškega poročila je sicer razvidno, da je bil denarni promet dokaj visok, vendar moram takoj pojasniti, da je bil velik del denarnih sredstev samo tranzitnega značaja. Sredstva, ki jih je prejelo društvo preko SZDL od železarne Ravne, bi morala zadostovati za funkcionalno dejavnost društva, vendar so bila porabljena — kot sem že omenil — predvsem za osebne in operativne izdatke. Velik del sredstev je bil porabljen za dejavnost

kluba. Zaradi tega so bile prikrajšane druge sekcije in to je hromilo njihovo delo.

V pretekli sezoni je posebna strokovna komisija pregledala stanje Titovega doma. Ugotovila je, da je v domu nujno treba zamenjati stropne nosilce v dvorani in prekriti streho. Po mnenju komisije je stanje doma takšno, da se brez teh popravil ne bi smel več uporabljati za prireditve. Že pred pregledom doma smo obnovili dva podrt dimnika, zamenjali razbito strešno opeko, obnovili dotrajane odtočne cevi ter delno popravili fasado. Večjih popravil z razpoložljivimi denarnimi sredstvi nismo mogli financirati. Zato bo treba rešiti vprašanje Titovega doma. Ker predpisi onemogočajo gospodarskim organizacijam financiranje popravil osnovnih sredstev družbenih organizacij, predlagam, da se lastništvo Titovega doma prenese na upravo komunalne dejavnosti. Ta bi stavbo lahko vzdrževala, razmerje med njo in našim društvom pa bi uredili s pogodbo.

Čeprav sem v uvodu dejal, da je pravica in dolžnost vseh krajanov, da soodločajo pri kulturni politiki kraja, moram ugotoviti, da to sodelovanje le ni bilo takšno, kot smo želeli. Na Ravnah je v poklicnih kulturnih ustanovah in podjetjih precej delovne inteligence, ki je moralno poklicna, da v svojem prostem času sodeluje pri reševanju raznih kulturnih problemov kraja. Če pa pogledamo, kdo je v zadnjih letih aktivno delal v našem društvu, ugotovimo, da so to več ali manj vedno isti ljudje in da jih je le malo iz vrst prosvetnih delavcev in tehnične inteligence. Slednji ne samo, da aktivno ne delajo v društvu, temveč jih ni videti niti na raznih kulturnih prireditvah. Kot najbolj kričeč primer nezanimanja za kulturne prireditve bi omenil vpis abonmaja za gostovanja slovenskega narodnega gledališča iz Maribora. Kljub veliki propagandi in prizadevanju posameznih članov odbora nam v razpisnem roku ni uspelo zbrati toliko naročnikov, da bi zadostili zahtevam gledališča. Šele s prodajo abonmajskih vstopnic šolski mladini po polovični ceni je bil vpis zadovoljiv. Tudi s tem je bil dosežen uspeh, vendar se mi ne zdi spodbudno, da je med odraslim občinstvom le 100—120 naročnikov abonmaja, dvorana pa ima samo 332 sedežev.

Omenil sem že, da ima društvo kompletni lutkovni oder in tudi nekaj lutk ter glasbila za tamburaški zbor, vendar v preteklem letu te sekcije niso delovale. Zato ponovno pozivam vse tiste, ki jim je pri srcu ta vrsta kulturne dejavnosti, da se vključijo v eno izmed obeh sekcij. Na Ravnah je precej osnovnošolske mladine. Ta si želi mladinskih predstav in bo zato hvaležna, če bo delo lutkovne sekcije oživelo.

Kljub vsem težavam pa je društvo tudi v pretekli sezoni napredovalo in dosegalo uspehe. Organizirali smo precej prireditev, sodelovali smo na krajevnih proslavah, gostovanja tujih skupin pa so dopolnjevala krajevni kulturni program. Lepo je uspela proslava ob 13. obletnici smrti Prežihovega Voranca. Šole so to obletnico počastile s podelitvijo Prežihove značke, naše društvo pa je organiziralo literarni večer, ki je bil res dobro obiskan. Razne organizacije in ustanove so organizirale proslave in na teh je poleg šolskih skupin sodelovalo tudi naše društvo s sekcijami.

Vsem, ki so v pretekli sezoni aktivno delali v društvu, se za njihov trud najlepše zahvaljujem. Toplo se zahvaljujem tudi članom kolektiva železarne Ravne, ki so finančno podprli našo dejavnost s prispevki posameznikov in z dotacijo, ki smo jo prejeli preko SZDL. Lepa hvala tudi svetu komunalne dejavnosti in ostalim organizacijam, ustanovam in posameznikom za finančno, materialno in moralno podporo. Vse prosim, da še naprej sodelujejo z društvom ter pokažejo razumevanje za razvoj kulturno prosvetne dejavnosti našega kraja.

NOVA UPRAVA

V novi upravni odbor Svobode so bili izvoljeni:

Erjavec Mirko (ponovno za predsednika (železarna),
Boštjan Franc (železarna),
Čivnik Ivan (železarna),
Globočnik Ivan (občina),
Godec Anton (žel. upokojenec),
Hafner Oto (železarna),
Močnik Angelca (Dom železarjev),
prof. Mrdavič Janez (gimnazija),
Radivojevič Božo (železarna),
inž. Šipek Mitja (železarna),
Spragar Branko (železarna).
Upravni odbor bo po funkcijah formiran pozneje.

V nadzornem odboru so:

Hromc Stanko (železarna),
Mezner Franc I. (žel. upokojenec),
Žnidar Ivica (železarna).

Čestitamo izbranim in se jim zahvaljujemo za vredno pripravljenost. Ampak, ne samo tovarišice in tovariši, ki so tu zapisani, temveč vsi smo dolžni sodelovati ter pomagati za razmah in vrednost kulturno prosvetnega dela v kraju.

SKRB ZA VARNO DELO NA RUSOVSKEM

Našega komercialnega direktorja Borisa Florjančiča, ki je bil nedavno v taki materialni misiji v SSSR, smo vseeno prosili, da povpraša tudi kaj glede organizacije delovnega varstva po podjetjih. Tako priložnost je imel v železarni Dnjeprospestal. Prijazni glavni inženir, ki jih je vodil po obratih, je obrazložil, da je pri njih ta reč enotno, enostavno in dosledno rešena. Dvakrat vsako leto so za vse sodelavce HTV-tečaji, ki trajajo po nekaj dni. Obisk je obvezen za vse do vključno inženirjev.

Za pravilno in varno delo skrbijo vsi, predvsem še preddelavci in mojstri. Vsako morebitno nepravilno delo registrirajo in temeljito poučijo sodelavca. Mojstri so po zahtevi varnosti skrajno disciplinirani in dosledni ter redno ukrepajo, da ta nujna disciplina ne razvodi. Uporaba zaščitnih sredstev je dosledna.

Pri takem delu, skrbstvu, razumevanju in doslednosti imajo pri podjetju le še okoli 1% nezgod letno na zaposlene.

PESNIK TIHIV VEČEROV

Fr. Ksaver Meško

V nedeljo, 12. januarja 1964, je umrl slovenjegoriški rojak, pisatelj in nazadnje selki župnik itd. Franc Ksaverij Meško.

Menda kar blizu sedemdeset njegovih let (od skupnih 90) je bilo koroških oziroma blizu koroških, kakor je bila koroška njegova duša. Njegova kaplanska postojanka v Podjuni, doživetja Strojne, Marija na Zilji in potem Sele so nam dale Meška toliko bliže, da smo njegovo človečnost ne samo brali temveč tudi doživljali.

Vmes pa so bila huda leta. Takrat se je moral umakniti s Koroškega in potem takoj po prihodu nacistov leta 1941 je spet šel ponj v planino rejen Prus za novo martro. Meško je te spomine svojstveno ohranil.

Ampak, tako ni moglo več naprej. Zadnja leta je bil prehudo prizadet in vsi, ki so za to vedeli ter ga radi imeli, so ob sporočilu smrti občutili olajšanje. Bil je hrom in skoro slep, čeprav se ni dal in je opravljal svojo službo naprej ter se bil z življenjem do zadnjega vedrega duha.

Naš list je imel čast in prednost tudi tega sodelavca. Nekaj vrednih stvari je prispeval in Ravne je imel zmerom rad kot svetlobo obstanka za ves kraj. Veseli smo, da je na naših straneh tudi njegova beseda. Obrnimo tiste čisto domačinske prispevke, stopimo za spomin na njegove idilične Sele. Ne bo nam sicer več prinesel mošta, ampak nosil bo domačnost in neminljiv spomin tudi tega kraja skozi tisoč let.

Vest o smrti je prišla tik ob zaključku našega lista, zato bomo o martniku prve in druge svetovne vojne ter o njegovi idili v slovenski književnosti zapisali bliže v prihodnji številki.

Ksaver Meško, počivaj v miru v prelepem selskem kraju, slovenski svet in Korošci te ne bodo pozabili. r. t.

ANDREJ OSET

12. novembra lani je v Mariboru v starosti 79 let umrl svojstveni oratar iz prve boje in prevratne dobe v našem kraju — Andrej Oset.

Bil je Malgajev rojak iz Šentjurja pri Celju in ta povezanost je bila v mnogem

odločilna v tistih razburkanih dneh 1918. leta prav za naš kraj. Samo starejši ljudje se še spominjajo agilnega in iznajdljivega gostilničarja — predvsem pa odločno nastopajočega Slovenca pri Kumru na Tolstem vrhu. Tu se je naselil menda okoli leta 1910 in kmalu na svojem domu vrsto spodbud — Ciril-Metodova družba, sadjarska in čebelarska podružnica, načelstvo šolskega odbora za Tolsti vrh itd. — kjer so se shajali in rekli slovensko besedo odločno in zadosti ob pravem času.

O pokojniku, ki so ga izvolili tedaj za predsednika narodnega sveta za Mežiško dolino, ter o njegovih pravočasnih ukrepih za lažji pristanek te dežele v Jugoslaviji, smo sem pa tje že in bomo še kaj zapisali. Danes samo kratka omemba za slovo. Pokopali so ga Maistrovi-koroški borci. Tudi iz našega kraja je bilo na slovesu več njegovih prijateljev — soborcev. Naj zaključimo z besedami govornika na grobu:

»V Šentjurju, Osetovem rojstnem kraju, sta živela tudi zdravnik brata Benjamin in Gustav Ipavic, oba med prvimi sklada-telji prelepih melodij k slovenskim pesmim. V mislih na Andreja Oseta in ves potek njegovega življenja od mladosti do

slovesa venomer čujemo lepo melodijo k tejle pesmi:

Slovenec sem,
tako je mati djala,
ko me je dete pestovala.
Slovenec sem,
to jasna pamet v glavi,
to v srcu dobri čut mi pravi.
Slovenec sem,
od zibel do groba
ne gane moja se zvestoba.«

**Šanclovemu Zepiju
v slovo**

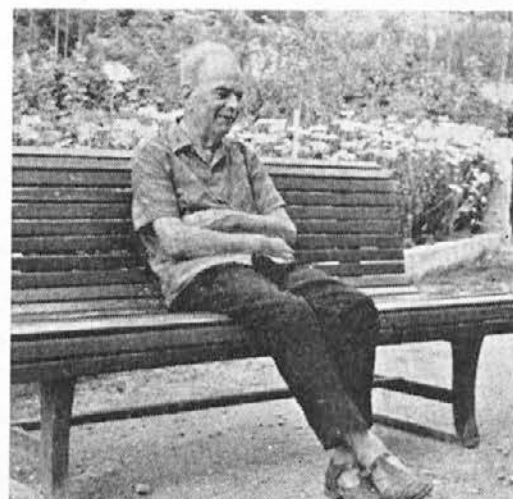
Skromen, tih in preprost delavec je Jože Gradišnik — Šanclov Zepi nosil v sebi tisto, kar daje človeku vrednost tudi zunaj družinskega in prijateljskega kroga:

— ljubezen do domačih krajev in
— nemirnega, ustvarjalnega duha.

V tisti življenjski dobi, ko nadarjeni mladi ljudje običajno po šolah nabirajo

znanje, oblikujejo svoje poglede na svet ter tako gradijo osnove za prihodnost, je moral Šanclov Zepi že služiti s trdim delom vsakdanji kruh, h knjigam pa je mogel šele po sihtu.

Ne učiteljev ne mentorjev ni imel in kar

je naredil iz svojih talentov, je s pomočjo knjig naredil sam.

Toliko stvari ga je zanimalo:

zgodovina, jezikoslovje, folklor, celo v slikarstvu in leposlovju se je poskušal. Na vseh teh področjih je vrtal in tuhtal, beležil in oblikoval svoja dognanja dolga leta, vse poleg rednega dela in brez zunanjih pobud.

Pri tem ni mislil na honorarje in na časti. Zadovoljstvo avtorja, ki vidi svoje delo objavljeno, je okusil pozno, komaj nekaj let pred smrtjo, ko je postal sodelavec »Koroškega fužinarja«. Vse življenje je poznal le draži in težave ustvarjanja in veselje ob dognani stvari mu je bilo edino plačilo.

Da je pri takšnem romantičnem zanese-njaštvu zašlo marsikaj romantičnega tudi v njegove spise, je razumljivo, vendar pa predstavlja le nov mik.

Zdaj ga ni več med nami. Vendar pa bo vsakdo, ki bo pisal o zgornji Mežiški dolini, moral preštudirati tudi dela Šanclovega Zepija — preprostega delavca — samouka.

In to bo najtrajnejši in najlepši spomin nanj.

Marjan Kolar

VEČERNI ZVON

Kakor je še nedavno in za koroški kraj nerazumljivo manjkalo tu pevskih zborov — vsaj dobrih pevskih zborov, ki tudi vadijo, tako se sedaj ta stran zmerom bolj jasni in bogati. Na drugem mestu poročamo o takih nastopih, tu pa se zahvaljujemo za uspel koncert prevaljskim upokojevcem. 8. junija so priredili pevski večer in prepevali za Ravne.

- Tam na vrtni gredi
- Pojdam v rute
- Ko lani sem tod' mimo šel
- Jaz s'm an burn pavr
- Tam, kjer pisana so polja
- Večerni zvon

in še dvajset drugih je bilo na vrsti. Zares lepo so zapeli. Lepi stvari posvečen čas, ki vedri pevce in poslušalce, le obiska je bilo premalo.

Pregled nesreč pri delu v letu 1963

Ekonomske enote	Jan.	Febr.	Marec	April	Maj	Junij	Julij	Avg.	Sept.	Okt.	Nov.	Decem.	Skupno
Jeklarna — livarna	2	—	5 + 1	2	3	2	6	8 + 2	4	3 + 1	1	3 + 2	39 + 6
Jeklarna — topilnica	—	2	2	5	1	3	3	4	3	6	2 + 1	7 + 1	38 + 2
Kovačnica	4	3	4	6	7	2	—	8 + 1	4	7	5	5	55 + 1
Valjarna	6	2	5	2	4 + 1	3	3	7	9 + 1	5	2 + 1	1	49 + 3
Termična obdelava	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1	2 + 1	—	5 + 1
Mehanična delavnica	3	2	3	5	4	4	3 + 2	3 + 1	3 + 1	3	1 + 1	7 + 3	41 + 8
Vzmetarna	—	2	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	5
Energetski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	2
Elektro remont	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	—	2
Strojni remont	—	—	—	3	1 + 1	—	1	2	1	1	—	2	11 + 1
Gradbeni remont	—	— + 1	—	—	—	1	1	— + 1	—	—	— + 1	1	3 + 3
Promet	—	—	—	—	—	—	1	— + 1	—	—	—	—	1 + 1
OTKR	1	— + 1	—	—	1	— + 1	—	—	—	1	1	—	4 + 2
Predračunska	—	2	3	—	—	2 + 1	1 + 1	—	—	—	—	— + 1	8 + 3
Skupno	16	13 + 2	22 + 1	24	22 + 2	17 + 2	20 + 3	34 + 6	25 + 2	28 + 1	15 + 5	27 + 7	263 + 31

OPOZORILO

Iz pregleda vidimo, da je število nesreč od prvega na drugo polletje močno narastlo. Da, število sodelavcev se je povečalo za okoli 300 ljudi, vendar nesreče so šle čez. Poslabšanje nam pokaže šele izračun pogostosti nesreč. Odstotek nesreč letno na zaposlene je namreč takle:

	Vse nesreče	Samo nesreče v tovarni
januarja	7,32 %	7,32 %
februarja	6,84 %	6,00 %
marca	10,32 %	9,96 %
aprila	10,56 %	10,56 %
maja	10,68 %	9,84 %
junija	8,40 %	7,44 %
avgusta	10,20 %	8,88 %
septembra	17,28 % !	14,52 % !
oktobra	11,52 %	10,68 %
novembra	12,12 %	11,75 %
decembra	8,16 %	6,12 %
decembra	14,30 %	11,40 %

To se pravi, da je pogostost nesreč v drugem polletju grdo narastla (z izjemo novembra). Iz vsega prikaza sami vidite, kje in kdaj, predvsem pa vidimo, kje bi lahko oziroma bi moralo biti bolje.

Skupni odstotek nesreč letno na zaposlene je torej 1963. leta 10,72 % za vse nezgode oziroma 9,6 % za nezgode samo v tovarni. To se dalje pravi, da je to stanje pri našem podjetju vsako leto slabše.

Zakaj pa se delovno varstvo pri našem kolektivu slabša iz leta v leto, najbrž tudi nihče noče vedeti, kajti sicer bi stvar že davno izboljšali. Bili smo nekaj let zapovrstjo najboljši med vsemi železarnami v državi in smo pogostost nesreč zrušili že na 8,6 % letno na zaposlene, sedaj kvarimo to stvar iz leta v leto.

Samo od nas — od vseh sodelavcev je odvisno, kdaj bomo obrnili spet na boljše. Ne čakajmo predolgo.

Seveda pa pri tem nočemo in ne smemo delati krivice. Da smo pred leti tako uspešno rušili nezgodnostni element in dosegli varnostno prvenstvo med jugoslovanskimi železarji, je zasluga železarjev samih. Tudi druge naše železarne popravljajo ta negativ in ustvarjajo boljšo stopnjo varnosti dela.

Če torej izražamo nezadovoljstvo, je tu nujno, kajti prišlo je do neke stagnacije

oziroma do porasta pogostosti nesreč. To je hudo.

Primerjava sicer kaže, da tudi pri železarski industriji drugod ta stvar niha, ampak pri ameriški železarski industriji niha okoli pogostosti 1 % nesreč letno na stalež, pri angleški okoli 6 %, pri Švedih menda tudi nekako tako itd. Iz zahodno-nemške železarske industrije razberemo za leto 1962 podatek za 410.313 sodelavcev, ki imajo okoli 15 % nesreč letno na zaposlene. Ampak računajmo produkcijo oziroma produkcijo na sodelavca, pa najdemo, kako dragi smo še s tem prizadetjem in kako nujno je, da izboljšamo varnostno stopnjo našega dela.

Pozdravi sodelavcev — vojakov

Toliko pisem in kart — posamič in z več podpisov naših bivših sodelavcev, ki so na odsluženju kadrovskega roka, nas je razveselilo ob zadnjih praznikih.

Naša skupnost se je namreč spomnila tudi vseh teh nekdanjih sodelavcev, pa so se oglasili zapovrstjo. Pisma so tako lepa, ponosna in v topli povezanosti s kolektivom, da bi najraje objavili kar vse od kraja. Zaradi prostora pa smo izbrali le datumsko zadnje, ki takole pove:

»Uredništvo FUŽINARJA! Naprošam vas, da objavite v časopisu 'Koroški fužinar' tale kratek odziv sodelavca-vojaka:

Kolektivu železarne Ravne!

Zahvaljujem se delovni skupnosti za pozornost, ki ste nam jo izkazali za državni praznik 29. november. Prijetno sem bil presenečen, saj ste s tem pokazali meni kakor tudi vsem mojim tovarišem, da vlada v našem kolektivu lepa povezanost med delavci in pripadniki JLA našega podjetja.

Ob tej priložnosti želim celotnemu kolektivu in bralcem 'Fužinarja' na-

daljnjih delovnih uspehov in zadovoljstva v novem letu 1964...«

Naj bo v teh lepih kratkih besedah in mislih združen odziv vseh teh nekdanjih sodelavcev, zato velja namesto podpisa pisca tudi naš pozdrav na vse.

NASI ŠOLSKE LISTI

»MISEL MLADIH« — je tako razmnoženo glasilo z naše gimnazije. V uredniškem odboru so Alenka Florjančič, Jerica Marzel in Dušan Sečnjak. Zadnje številko je ilustriral Gašper Vrhovec. Z jezikovno korekturo itd. pomaga prof. Janez Mrdavšič.

Novembrsko številko 1963 so razmnožili v 250 izvodih in je kar pestra ter obsežna. Marija Ovnič je zapisala v prispevku »Tisti sobotni večer« očetov spomin na hudi čas. Andrej Grošelj je zbral spomine na tiskarno »Nepotir«. Ervin Pečnik piše o zmegah mladine pri gradnji domovinskih cest. Bolj razpravna sta prispevka Dušana Sečnjaka o problemih ZM na gimnaziji ter Anice Batič o klubih OZN prav tam. Jerica Marzel je zapela Prebujenje... Manja Rojnik popisuje vtise ob srečanju s proizvodnjo v tovarni, Drago Pečko pa ima že tak pripovedni poizkus »Jesen življenja«.

Kako lepo zanimanje in zbiranje — kako koristna zgodnja vaja!

»VIGRED« — je glasilo literarnega krožka osnovne šole na Prevaljah. Na čelu uredniškega odbora je Miran Zemljčič iz VIII. razreda. O tej izdaji smo pravzaprav že zadosti povedali, saj smo povzeli iz zadnje številke kar celotni popis o novi šoli na Prevaljah (glej na strani 12).

»Vigred« je torej taka spodbuda kar za vse od prvega do zadnjega razreda — poleg tega pa pove tudi še kaj takega, kar »Koroški fužinar« kratkoma prepíše. Vseeno pa spodbudnik in avtor besede v novi šoli itd. tam ni podpisan (čeprav je vsem znan), zato seveda odpade tudi obračun honorarja za ponatis, kar je za liste, ki se morajo baviti tudi s temi težavami, zadosti imenitno.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Nikoli lista nismo tako naglo zaključili, kot je to bilo sedaj. K našemu železarskemu bistvu smo zmerom priključili še kaj domačinsko vrednega in zanimivega. Ampak razgled zmerom prve naše vsebine naj ne zamuja, zato smo to številko bližje okvirili za te smotre, z drugim takim gradivom pa zamudili. Če bo namreč delo vredno in uspešno, bo tudi vse drugo v redu. Drugič pa bomo spet pohiteli, da ob bistvu tudi še kaj takega.

STROŠEK ZA »KOROŠKI FUŽINAR«

Po zakonu o tisku objavljamo strošek za prejšnjo številko našega lista, in sicer:	
ČP »Mariborski tisk« — tisk	616.600 din
ČP »Mariborski tisk« — klišeji	119.280 din
ČP »Mariborski tisk« — odprema	4.830 din
Honorarji za tekstni in slikovni material	66.860 din

Skupaj 807.570 din

To je pa že nekaj več kot običajno, ampak klišejev je bilo zares nekaj več, pa tudi naklade. Podražitev natiska menda javno še ni, tiho pa te reči sedaj (po takih objavah) le ni mogoče več narediti.